

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zemědělská fakulta

Studijní program: M4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Provozně podnikatelský obor

Pracoviště: Ekonomická fakulta, Katedra řízení

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Srovnání příhraničních regionů Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko z hlediska malého a středního podnikání

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Dagmar Bednářová, CSc.

Autor:

Jakub Zimola

2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Srovnání příhraničních regionů Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko z hlediska malého a středního podnikání“ vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, uvedených v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích 27. listopadu 2009

.....

Jakub Zimola

Děkuji paní Ing. Dagmar Bednářové, CSc., vedoucí diplomové práce, za její odborné vedení, cenné rady a připomínky, kterými mi pomohla při vypracování této diplomové práce.

Obsah

1	ÚVOD.....	6
2	LITERÁRNÍ REŠERŽE.....	8
2.1	Malé a střední podnikání, jeho vznik a vývoj.....	8
2.1.1	Vývoj drobného podnikání.....	8
2.1.2	Vývoj v období 1948 – 1989.....	9
2.1.3	Vývoj po roce 1989.....	9
2.2	Vymezení pojmu malý a střední podnikatel.....	10
2.3	Význam malých a středních podniků.....	11
2.3.1	Společenské přínosy malých a středních podniků.....	11
2.3.2	Ekonomické přínosy malých a středních podniků.....	12
2.4	Omezení malých a středních podniků.....	12
2.5	Podnikatelské prostředí.....	13
2.5.1	SWOT analýza podnikatelského prostředí ČR.....	15
2.6	Podpora malého a středního podnikání.....	17
2.7	Programy podpor malého a středního podnikání na období let 2007 – 2013 ..	22
	Program PROGRES.....	22
	Program START.....	22
2.8	Hospodářský vývoj v Rakousku.....	23
2.9	Dohoda o hospodářské spolupráci mezi spolkovou zemí Dolní Rakousy a Jihomoravským krajem.....	26
3	METODIKA.....	27
4	CHARAKTERISTIKA REGIONŮ JIHOMORAVSKÝ KRAJ A DOLNÍ RAKOUSKO.....	29
4.1	Charakteristika Jihomoravského kraje.....	29
4.2	Charakteristika spolkové země Dolní Rakousko.....	38
5	ANALÝZA MSP V JIHOMORAVSKÉM KRAJI.....	45
6	ANALÝZA MSP V DOLNÍM RAKOUSKU.....	48
6.1	Formy podnikání v Rakousku.....	48
6.2	Přechodné období na volný pohyb osob a služeb v Rakousku.....	49
6.3	Malé a střední podniky v Dolním Rakousku.....	50
7	VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	53

8	NÁVRH OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ PODMÍNEK SPOLUPRÁCE MEZI REGIONY	57
9	ZÁVĚR	60
10	SUMMARY	62
11	SEZNAM LITERATURY	63
12	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	65
13	SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ.....	66

1 ÚVOD

Malé a střední podniky jsou nedílnou součástí ekonomiky České republiky. Vytvářejí zdravé podnikatelské prostředí, jsou schopny absorbovat značnou část pracovních sil uvolněných z velkých podniků, zvyšují dynamiku trhu a jsou stabilizujícím prvkem ekonomického systému.

O malém a středním podnikání (MSP) začínáme v České republice mluvit v souvislosti s politickými změnami 90. let, kdy došlo k významným politickým, ekonomickým a sociologickým změnám, které se projevily nejen změnami uvnitř státu, ale i změnami v zahraniční politice. Malé a střední podniky mohly vzniknout buď transformací větších státních podniků, nebo jako zcela nové subjekty.

Význam malých a středních podniků pro ekonomiku dokumentují statistická data z údajů Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO) za rok 2008. Malé a střední podniky s počtem méně než 250 zaměstnanců zaměstnávaly 61,52 % všech ekonomicky aktivních obyvatel a podílely se 54, 57 % na výkonech české ekonomiky a jsou tedy důležité nejen pro hospodářskou úroveň státu, ale i pro životní úroveň obyvatelstva.

Ekonomický a sociální přínos MSP spočívá v rychlé a flexibilní reakci na výkyvy a požadavky trhu a vyplňování jeho okrajové oblasti, které nejsou pro větší podniky zajímavé. Další velice důležitou vlastností těchto podniků je schopnost decentralizovat podnikatelské aktivity a napomáhat rychlejšímu rozvoji regionů, měst a obcí. V neposlední řadě malé a střední podniky působí jako subdodavatelé velkých podniků a vytvářejí tak další pracovní příležitosti za nízkých kapitálových výdajů.

Mezi nevýhody malých a středních podniků patří obecně omezená možnost konkurovat velkým, silným firmám, obchodním řetězcům. Další nevýhodou, i přes každoroční zlepšení, je horší přístup k odbornému vzdělání, nižší dostupnost informací a poradenských služeb.

Jednou z oblastí, kde se nabízí velmi perspektivní spolupráce, včetně přeshraniční, je MSP v příhraničních česko-rakouských regionech. Malé a střední podniky tu mohou zejména pomoci k zajištění příznivého sociálního zázemí a zmírňují migraci obyvatelstva, ať už do vnitrozemí nebo do zahraničí.

Je velmi důležité zaměřit se na odstraňování negativních jevů, které brzdí rozvoj MSP a naopak vytvářet vhodné legislativní a ekonomické podmínky, které povedou

k rozvoji MSP. Analýza MSP v Jihomoravském kraji a Dolním Rakousku, rozbor budoucí spolupráce mezi těmito regiony, je cílem této práce.

2 LITERÁRNÍ REŠERŽE

2.1 Malé a střední podnikání, jeho vznik a vývoj

2.1.1 Vývoj drobného podnikání

Kořeny drobného podnikání sahají až do středověku. Jeho význam jako prostředku rozvoje území je nepopiratelný. V průběhu časových etap se měnil význam jednotlivých forem podnikání.

Základem drobného podnikání ve středověku byla řemesla, která nahradila uzavřenou výrobu v rámci rodinného hospodářství. Impulsem pro jejich rozvoj byl nárůst počtu obyvatel v Evropě a rozmach městského osídlení. Tento proces byl doprovázen sdružováním řemeslníků do cechů. S dalším rozšiřováním výroby, obchodu, prosazováním nových obchodních a tržních spojení a vznikem manufaktur se staly cechy postupně brzdou hospodářského života.

Manufaktury přinesly v 18. stol. zásadní přelom v organizování výroby. Kromě rozptýlených manufaktur, využívajících široké sítě domácích výrobců, se objevily i první podniky, soustředěné do jednoho výrobního střediska. Na přelomu 18. a 19. století manufakturní období vyvrcholilo a nastoupil nový – tovární způsob organizace výroby. Jeho podstatou bylo soustředění výroby do jednoho místa, práce strojů a využití společného pohonu jako energetického zdroje. Tato fáze je označována jako „průmyslová revoluce“. Ta přinesla vedle individualizované a zakázkové produkce i hromadnou, velkosériovou výrobu. Zásadním způsobem se však změnily podmínky pro podnikání vydáním živnostenského řádu v roce 1859, který přinesl uvolnění. Vyšel v době modernizujícího Rakouska-Uherska, v době zrušení nevolnictví a počínajícího průmyslového rozvoje ekonomik. V následujících letech došlo k výraznému nárůstu drobných živností. Jejich počet se zvýšil především v období mezi válkami, kdy přesáhl 700 000. Z tohoto počtu živnostenských závodů bylo 642 505 o velikosti do 5 pracovníků. Celkem tyto živnostenské podniky zaměstnávaly 1 117 616 osob. Převažovaly živnosti řemeslné a obchodní. K provozování podnikatelské činnosti stačilo předložení průkazu způsobilosti a ohlášení živnosti u příslušného úřadu. V živnostenském úřadu bylo uvedeno přes 50 různých povolání – živností. V případě koncesovaných živností bylo nutné nejprve získat povolení – koncesi a splnit celou řadu

dalších povinností (např. prokázání vzdělání, odborných znalostí, vyjádření obce apod.). Svobodné živnosti tvořily pestrou paletu živností, z nichž některé nebyly vázány téměř žádnými podmínkami.

Nepříliš regulovaný vznik živností vedl však ke vzniku velkého počtu drobných podniků v některých oborech. V důsledku toho došlo ve třicátých letech 20. století ze strany státu k určitým omezovacím opatřením v některých odvětvích. Některé formy živností vypsely k určitým právním podnikatelským formám vyššího typu. Např. koncese → akciová společnost, řemeslná živnost → výrobní živnost na principech tovární výroby (Bednářová a Parmová, 2003).

2.1.2 Vývoj v období 1948 – 1989

Analýza vývoje období 1948 – 1989 prokazuje, že totalitní moc nedokázala přes veškeré úsilí zorganizovat a zaplnit na bázi státního vlastnictví fungující sektor drobného živnostenského podnikání. Výsledkem bylo hluboké zaostávání této sféry za skutečnými potřebami obyvatelstva, což vedlo k poznání, že jen zásadní politické a ekonomické změny povedou k žádoucímu obratu na tomto úseku.

Po skončení 2. světové války došlo k postupným přeměnám ve vývoji československého hospodářství formou socializace soukromých podniků. Nemalou roli zde sehrává znárodnění podniků. Největší část soukromého živnostensko-řemeslnického podnikání byla utlumena v procesu tzv. dobrovolného přechodu drobných podnikatelů a řemeslníků do vyšších forem socialistického podnikání. K úplnému zrušení živnostenského řádu došlo v roce 1965 v souvislosti se zavedením zákoníku práce. Drobné podnikání získávalo postupně formu „melouchaření“. Vládní usnesení č. 55/1982 mělo vést k oživení rozvoje služeb, malosériové a zakázkové výroby zakládáním tzv. malých podniků a družstev (Bednářová a Parmová, 2003).

2.1.3 Vývoj po roce 1989

Vývoj rostoucích rozdílů mezi sektorovou strukturou ČR a vyspělými zeměmi v období 1970 – 1990 a naopak prudký obrat spojený se zmenšováním rozdílů v počátečním období transformace 1990 – 1993, znamená i počátek obratu od převažujícího extenzivního k intenzivnímu vývoji. Za tímto zlomem se skrývá

složité proces transformace celého společensko-ekonomického systému, který se vytvářel přes 40 let.

Od 90. let počet malých a středních podniků v ČR dynamicky vzrostl. Přestože z celkového počtu zaměstnanců zaměstnávají malé a střední podniky přes 60 % zaměstnanců, a i další ukazatelé, jako např. podíl HDP, podtrhují jejich význam, zůstávají velké podniky zvýhodňovány, jak ze strany státu, tak i bankovních institucí. Bankovní statistiky dokazují, že malým a středním podnikům jsou v průměru poskytovány úvěry s vyššími úrokovými sazbami. Proto ve srovnání s velkými podniky méně investují a dlouhodobě vykazují nižší poměr investic k obratu. Svou roli zde hraje i nedostatečná připravenost podnikatelského záměru ze strany malých a středních podniků (Bednářová a Parmová, 2003).

2.2 Vymezení pojmu malý a střední podnikatel

Malé a střední podniky jsou velice důležitou součástí ekonomiky České republiky. Fungující a výkonné MSP je jednou z nezbytných podmínek plnohodnotné integrace české ekonomiky do evropského ekonomického prostoru a současně jsou významné pro překonávání sociálního napětí, které budou se stále větší intenzitou přinášet globalizační tendence spojené s rychlým přesunem některých hromadných výrob do zemí s nižšími náklady na pracovní sílu a jejich zapojením do celosvětové hospodářské soutěže (Dvořáček, 2003).

V roce 2004 byla Parlamentem ČR schválena novela zákona o podpoře MSP. Novelizovaný zákon byl publikován ve Sbírce zákonů č. 690/2004. Touto novelou zákona byla sjednocena definice malých a středních podnikatelů s definicí Evropské unie pro tento sektor.

Střední podniky jsou definovány jako podniky, které:

- mají méně než 250 zaměstnanců,
- mají buď roční obrat nepřesahující 50 mil. eur, nebo
- bilanční sumu roční rozvahy nepřesahující 43 mil. eur,
- splňují kritérium nezávislosti.

Malé podniky jsou definovány jako podniky, které:

- mají méně než 50 zaměstnanců,
- mají buď roční obrat nepřesahující 10 mil. eur, nebo
- bilanční sumu roční rozvahy nepřesahující 10 mil. eur,
- splňují kritérium nezávislosti.

Mikropodniky jsou definovány jako podniky, které:

- mají méně než 10 zaměstnanců,
- mají buď roční obrat nepřesahující 2 mil. eur, nebo
- bilanční sumu roční rozvahy nepřesahující 2 mil. eur,
- splňují kritérium nezávislosti.

2.3 Význam malých a středních podniků

Dle Vebera a Srpové (2005) je nespornou skutečností, že ve struktuře všech podniků tvoří malé a střední podniky drtivou většinu. V Evropě operuje 19 milionů malých a středních podniků, které představují 99,8 % všech podniků v EU a zaměstnávají více než 74 milionů lidí. V České republice bylo v roce 2007 podle údajů Ministerstva průmyslu a obchodu ČR 999 182 malých a středních podniků, což představuje 99,83 % všech podniků v České republice.

2.3.1 Společenské přínosy malých a středních podniků

Podle Vebera a Srpové (2005) si jen málokdo uvědomuje, že malé a střední podniky garantují nejběžnější svobody. Dávají šanci k svobodnému uplatnění občanů – podnikatelů, dávají šanci k samostatné realizaci lidí. Lidé se v těchto firmách učí přežít, učí se zodpovědnosti, protože jakýkoliv omyl pro ně znamená pád a vlastní ztrátu.

Existence malých a středních firem stabilizuje společnost, neboť jakákoli výrazná politická nejistota a radikální proudy jsou pro ně zdrojem rizik.

Pro malé a střední firmy není typické, aby byly vlastněny zahraničními subjekty. Firmy tohoto typu reprezentují místní kapitál. Efekty z podnikání zůstávají v daném

regionu, popř. státě. Obvyklá cesta, jak rychle ekonomicky oživit region, vede přes podporu rozvoje malých a středních podniků v dané oblasti.

Malé a střední podniky jsou obvykle mnohem těsněji svázány s daným regionem. Podnikatel zde zpravidla bydlí. Vedle toho, že poskytuje danému regionu zaměstnanost a ekonomické přínosy, není výjimečné, že se stává sponzorem různých charitativních a dalších akcí.

Mnohé malé provozovny dotvářejí urbanizaci měst a vesnic, ožívují prostor, udržují či obnovují historickou architekturu. Malé a střední podniky pomáhají decentralizovat podnikatelské aktivity a napomáhat rychlejšímu rozvoji regionů, menších měst a obcí.

2.3.2 Ekonomické přínosy malých a středních podniků

Charakteristickým rysem malých a středních podniků, který je vysoce ceněn, je jejich flexibilita. Malé a střední podniky působí jako subdodavatelé velkých podniků, vytváří pracovní příležitosti za nízkých kapitálových nákladů, zmírňují negativní důsledky strukturálních změn, vyplňují okrajové oblasti trhu, které nejsou pro větší podniky tak zajímavé. Tyto podniky také vytvářejí podmínky pro vývoj a zavádění nových technologií, podněcují konkurenční dynamiku ekonomiky a přímo či nepřímo působí na velké podniky, zejména v oblasti zvyšování efektivnosti a inovací (Veber a Srpová, 2005).

2.4 Omezení malých a středních podniků

Sektor malých a středních podniků dosáhl v uplynulých letech řady pozitivních změn. Přesto mají a zřejmě v budoucnosti i nadále budou mít malé a střední podniky určitá omezení:

- mají mnohem menší ekonomickou sílu v porovnání s velkými podniky,
- mají obtížný přístup ke kapitálu omezující možnost financování rozvojových aktivit, vzhledem k obavám ze zvýšeného rizika investování do těchto podniků a k omezeným možnostem zajištění úvěrů,
- jsou vyloučeny z podnikání, kde je potřeba velkých investic,
- nemohou si běžně dovolit zaměstnávat špičkové vědce, manažery a obchodníky,

- obtížnější přístup malých a středních podniků k informacím, zejména informacím o nových technologiích, potenciálních trzích a změnách v legislativě,
- ačkoliv jsou malé a střední podniky charakterizovány jako nositelé velkého počtu inovací, obvykle se jedná o inovace nižších řádů,
- nejsou schopny plně monitorovat a zejména využívat existující dostupné znalosti,
- horší přístup k odbornému vzdělání a k poradenským službám,
- nekalá konkurence ze strany velkých podniků a dumpingové ceny dovážených produktů,
- omezení v odbytu hotových výrobků na domácím trhu a zvýšené náklady při jeho vývozu,
- mohou být ohroženy chováním velkých, často nadnárodních podniků a obchodních řetězců prosazujících dumpingové ceny,
- mají slabší pozici v soutěži o veřejné zakázky,
- platební nekázeň způsobující druhotnou platební neschopnost,
- vysoké administrativní zatížení a překážky v podnikání atd.

Opatření zemí s tržní ekonomikou se proto zaměřují na snižování těchto nevýhod, na vytváření vhodných legislativních a ekonomických podmínek vedoucích k podpoře vznikajících a rozvoji již existujících podniků (www.mpo.cz, 2006).

2.5 Podnikatelské prostředí

Malí a střední podnikatelé jsou vysoce citliví na kvalitu podnikatelského prostředí. Podnikatelské prostředí je tvořeno širokou škálou podmínek pro podnikání v oblasti legislativy, v oblasti institucionální infrastruktury a v oblasti fungování trhů. Na vytváření podnikatelského prostředí se podílejí zejména státní orgány reprezentované zákonodárnými sbory a ministerstvy a jim na roveň postavenými orgány státní správy, státem zřízené nebo státem podporované instituce a agentury, soudy, orgány veřejné samosprávy, vzdělávací zařízení všech typů, výzkumná a vývojová pracoviště, subjekty působící v oblasti peněžnictví, banky, pojišťovny, instituce kapitálového trhu, leasingové společnosti, podnikatelská samospráva (komory, svazy, asociace, spolky a další) a poradenské, zprostředkovatelské a obdobné organizace, ale

také tržní subjekty - reální a potenciální konkurenti a reální a potenciální kooperační partneři.

Podnikatelské prostředí České republiky, ve kterém působí malí a střední podnikatelé, se po vstupu do Evropské unie, se vyznačuje těmito hlavními rysy:

- a) relativně vysokou mírou otevřenosti ekonomiky, která se prohloubila vstupem do EU,
- b) harmonizací většiny národních předpisů s legislativou EU,
- c) klesající mírou daně z příjmu, při zachování relativně vysokého zdanění práce (odvody na zdravotní a sociální pojištění) a celkové složitosti daňového systému a jeho relativně vysoké administrativní náročnosti, zejména pro drobné podnikatele,
- d) vysokou mírou ochrany zaměstnanců při ukončování pracovního poměru omezující pružnou reakci na vývoj trhu,
- e) omezeným kapitálovým trhem a chybějícím kapitálovým trhem pro společnosti mimo hlavní trh,
- f) konsolidovaným bankovním sektorem a leasingovým trhem s rostoucí nabídkou produktů pro malé a střední podnikatele,
- g) chybějícími nástroji pro financování vysoce inovativních projektů menších podnikatelů s kratší historií,
- h) zlepšujícími se možnostmi vymahatelnosti práva a rostoucím rozsahem informací o úvěrové historii dlužníků, avšak se zatím přetrvávající poměrně dlouhou dobou potřebnou k vymáhání pohledávek,
- i) strukturou nabídky pracovní síly, která z hlediska její kvalifikace a lokalizace postupně reaguje na potřeby trhu a řešení dílčích deficitů,
- j) již poměrně vyspělým a propracovaným systémem institucí a nástrojů pro poskytování přímých a nepřímých podpor pro malé a střední podnikatele s vysokým podílem veřejných prostředků využívaných pro nepřímé formy podpory, převažujícím podílem dotací jako nástroje přímé podpory a poměrně administrativně náročnými procedurami pro získání a vyplácení většiny typů podpor,
- k) vytvořením a rozvojem nezbytných struktur pro čerpání prostředků z evropských fondů a rostoucí zkušeností v této oblasti,

l) přílivem zahraničních investic generujících poptávku po subdodavatelích zvyšujících kupní sílu v regionech jejich realizace a vytvářejících rostoucí trhy pro terciální obory činnosti zejména obchod a služby,

m) zlepšující se nabídkou průmyslových zón na zelené louce a dalších vhodných podnikatelských nemovitostí a nedostatečným využitím již dříve vzniklých, nyní však nevyužívaných a zanedbaných produktivních ploch,

n) nedostatečnou infrastrukturou k usnadnění přenosů výsledků výzkumu vývoje do komerčního využití (www.mpo.cz, 2006).

2.5.1 SWOT analýza podnikatelského prostředí ČR

Tabulka 1: SWOT analýza podnikatelského prostředí ČR

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Schopnost státu přitahovat masivní investice velkých podniků ze zahraničí s pozitivními dopady na celkový ekonomický růst a rozvoj trhů pro malé a střední podnikatele. - Tradice průmyslové a řemeslné výroby. - Tradice odborného školství. - Vytvořený systém nástrojů podpory MSP, existence specializovaných institucí na podporu podnikání - CzechInvest, CzechTrade, Design centrum ČR, Informační místa pro podnikatele. - Geografická výhodnost území státu – dostupnost významných trhů, tranzitní potenciál. - Předpoklady pro rozvoj aktivního cestovního ruchu. - Dobrá telekomunikační infrastruktura. - Relativně vysoká kvalifikace a profesní adaptabilita pracovní síly. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatečná přirozená motivace k podnikání způsobená narušením podnikatelských tradic po dobu desítek let. - Složitý daňový systém, zejména z pohledu nejmenších podnikatelů a vysoké celkové daňové zatížení zejména odvody na zdravotní a sociální pojištění. - Nízká efektivnost vymáhání práva. - Administrativně náročný způsob zakládání nových podnikatelských subjektů. - Nedostatečně rozvinutý systém specializovaných služeb (finančních, obchodních, technických apod.) pro mikro a malé podniky. - Nedostatečně rozvinutý systém celoživotního vzdělávání podnikatelů a jejich zaměstnanců. - Omezené možnosti národní ekonomiky pro vytvoření široce strukturovaného finančního trhu. - Administrativní náročnost při získávání přímých podpor pro podnikatele.

	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatečné propojení výzkumu a vývoje s podnikatelskou sférou. - Neexistence nástrojů podpory inovačně zaměřených projektů malých firem s velmi krátkou historií. - Relativně štědrý sociální systém s nedostatečným tlakem na část obyvatelstva k zapojení se do pracovního procesu. - Nedostatečná propojenost odborných a jazykových znalostí a praxe u zaměstnanců.
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vytvoření dlouhodobé materiální základny pro vzdělávací a poradenské služby k rozvoji podnikání. - Zjednodušení postupů zakládání podnikatelských subjektů. - Posílení práv věřitelů a vytvoření podmínek pro konstruktivní postupy řešení insolvence podnikatelů i osob. - Zlepšení ochrany intelektuálního vlastnictví (patenty a vzory). - Zjednodušení komunikace podnikatelů se státní správou s využitím informačních odbytových a kooperačních sítí a klastrů. - Zavádění a využívání společných značek. - Širší využívání podpůrných programů, zejména s využitím prostředků EU. - Rozvoj výzkumu a vývoje ve prospěch MSP. - Spolupráce MSP s VŠ a výzkumnými pracovišti. 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> - Snížení prostředků EU v důsledku problému se schválením návrhu finanční perspektivy EU na období 2007 - 2013. - Nesladění postupů vlády a krajů v zaměření aktivit k podpoře podnikání. - Nevyvážená struktura přímých a nepřímých nástrojů podpory podnikání a priorit rozvoje MSP. - Nedostatečná implementační kapacita pro využití zvýšeného rozsahu prostředků ze strukturálních fondů.

Zdroj: www.mpo.cz, 2006

2.6 Podpora malého a středního podnikání

Ve struktuře každé společnosti se vyskytuje mnoho podnikatelů. Tato skutečnost může vést k názoru, že každý se rodí jako podnikatel a záleží pouze na něm, zda se do podnikání pustí či nikoliv. Již méně jsou uváděny statistiky upozorňující na skutečnost, že nemalé počty podnikatelů skončí neúspěšně a jejich krachy jsou doprovázeny značnými finančními ztrátami, či jinými osobními tragédiemi. V žádném případě proto není na škodu, a to nejen pro začínající, ale i existující podnikatele, zajímat se o možnosti, které nabízejí různé instituce podnikatelům, ať na bázi komerční či zvýhodněné, díky finančním injekcím ze státních prostředků či rozvojových fondů EU.

Obecně můžeme tyto aktivity rozdělit do dvou skupin:

- informační podpora
- finanční podpora

Z hlediska původu můžeme subjekty poskytující oba výše uvedené typy podpor rozdělit do tří skupin:

- vládní organizace zaměřené na poskytování různých služeb podnikatelům,
- nevládní organizace na bázi zpravidla neziskových organizací,
- podnikatelské subjekty.

VLÁDNÍ ORGANIZACE

Vládní instituce, zejména Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO), vytvořily řadu institucí, které mají poskytovat zvýhodněné poradenské služby i podnikatelům ze sektoru MSP. Tyto programy mají celostátní působnost.

Vedle toho z úrovně Ministerstva pro místní rozvoj ČR (MMR) jsou iniciovány programy podpory určené příslušným regionům, popř. přeshraniční spolupráci.

1) CzechInvest

Agentura pro podporu podnikání a investic CzechInvest je státní příspěvková organizace podřízená MPO, která posiluje konkurenceschopnost české ekonomiky prostřednictvím podpory malých a středních podnikatelů, podnikatelské infrastruktury,

inovací a získávání zahraničních investic z oblastí výroby, strategických služeb a technologických center. V rámci zjednodušení komunikace mezi státem, podnikateli a EU, CzechInvest zastřešuje celou oblast podpory podnikání ve zpracovatelském průmyslu, a to jak z prostředků EU, tak ze státního rozpočtu. CzechInvest dále propaguje Českou republiku v zahraničí jako lokalitu vhodnou pro umístění mobilních investic, je výhradní organizací, která smí nadřízeným orgánům předkládat žádosti o investiční pobídky, a podporuje české firmy, které mají zájem zapojit se do dodavatelských řetězců nadnárodních společností. Prostřednictvím svých služeb a rozvojových programů tak CzechInvest přispívá k rozvoji příchozích investorů, domácích firem i celkového podnikatelského prostředí (<http://www.afi.cz/clenove/seznam/czechinvest.html>, 2009).

2) Regionální poradenská a informační centra (RPIC)

Po vzoru zemí EU byla od roku 1992 zakládána v České republice regionální poradenská a informační centra. Jedná se o poradenské firmy, jejichž výběr byl proveden na základě doporučení regionálních orgánů (okresní úřady, městské úřady, úřady práce apod.), a které se prokázaly jako věrohodné pro poskytování poradenských a informačních služeb pro malé a střední podniky v regionech.

V České republice působí 34 RPIC. Ty poskytují pro malé a střední podnikatele bezplatné úvodní konzultace a cenově zvýhodněné služby podnikatelského poradenství, pomoc při vytváření podnikatelských plánů a realizačních projektů, zprostředkování bankovních úvěrů, vytváření nových pracovních míst, poskytují informace o dalších možných programových podporách a podporách regionu, organizují vzdělávací semináře pro podnikatele apod. RPIC poskytují služby buď bezplatně, nebo za snížené sazby (<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/regionalni-poradenska-a-informacni/1001179/2301/>, 2009).

3) CzechTrade

CzechTrade je příspěvkovou organizací MPO a pevnou součástí státního systému podpory exportu. Jeho prvořadým úkolem je pomáhat českým vývozcům, především z řad malých a středních firem, prosadit se na zahraničních trzích a rozvíjet jejich exportní aktivity. Hlavním přínosem této činnosti je usnadnění jejich vstupu

na mezinárodní trhy včetně úspory času a nákladů. CzechTrade disponuje unikátní sítí zahraničních zastoupení ve třech desítkách zemí. Právě znalost místního prostředí, kontakty a zkušenosti jsou hlavní přidanou hodnotou, kterou CzechTrade prostřednictvím portfolia svých služeb nabízí (http://www.czechtrade.cz/Global?xml=/o_czechtrade, 2008).

4) Národní vzdělávací fond (NVF)

Národní vzdělávací fond, o. p. s. byl založen v roce 1994 Ministerstvem práce a sociálních věcí České republiky s podporou Evropské komise. NVF podporuje rozvoj lidských zdrojů, zaměstnatelnost, další vzdělávání a sociální integraci.

Hlavní aktivity NVF v současném období:

- Podpora strategie rozvoje lidských zdrojů na národní a krajské úrovni
- Zapojení do realizace projektu Institut trhu práce - podpůrný systém služeb zaměstnanosti ve spolupráci s Hospodářskou komorou ČR
- Analýzy trendů a politik v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání, výzkum kvality lidských zdrojů
- Podpora poradenských služeb v resortu zaměstnanosti i vzdělávání a projektová činnost v této oblasti - Středisko podpory poradenských služeb (<http://www.nvf.cz/onas/index.htm>, 2004)

5) Centrum pro regionální rozvoj ČR (CRR ČR)

CRR ČR je nezávislá nezisková organizace zřízená MMR. Základním cílem všech činností CRR ČR je pomoci úspěšně realizovat projekty schválené ke spolufinancování z prostředků EU, a tak zajistit maximální využití prostředků poskytnutých České republice z fondů EU (<http://www.crr.cz/index.php?lssel=37>, 2006).

NEVLÁDNÍ ORGANIZACE

Nevládní organizace představují různorodé spektrum subjektů, které v rámci plnění svých funkcí poskytují řadu užitečných služeb různým podnikatelským subjektům MSP.

1) Hospodářská komora České republiky (HK ČR)

Hospodářská komora České republiky je subjektem zastupujícím podnikatelskou veřejnost v České republice a neodmyslitelnou součástí hospodářského života v České republice. Chrání zájmy svých členů – malých, středních a velkých podniků, sdružujících se v regionální síti komor a v živnostenských společenstvech.

Hlavním posláním HK ČR je podpora podnikatelských aktivit mimo zemědělství, potravinářství a lesnictví, prosazování a ochrana zájmů a zajišťování potřeb členů komory. HK ČR je samostatná organizace, která působí nezávisle na politických stranách, státních orgánech a orgánech územní samosprávy.

HK ČR šíří znalosti a informace o hospodářství, ekonomických podmínkách a právních předpisech, týkajících se podnikatelských aktivit, jakož i hospodářských styků se zahraničím. Poskytuje své členské základně i podnikatelské veřejnosti poradenské a konzultační služby v otázkách spojených s podnikatelskou činností, organizuje v rámci své působnosti vzdělávací činnost, spolupracuje s orgány státní správy a místních samospráv, zabezpečuje propagaci a šíření informací o podnikatelské činnosti svých členů, zřizuje v rámci své působnosti zařízení s institucemi na podporu rozvoje podnikání a vzdělanosti, profesního vzdělávání a forem rekvalifikace.

HK ČR je tvořena dvěma složkami (regionální a oborovou), prostřednictvím kterých sdružuje více než 13 tisíc členů. Podíl členských firem HK ČR na celkovém HDP v České republice je 60%, členské firmy HK ČR zaměstnávají dvě třetiny práceschopného obyvatelstva České republiky. HK ČR je v regionech zastoupena 14 krajskými hospodářskými komorami a okresními a regionálními hospodářskými komorami, které naleznete v 62 městech a obcích České republiky. Oborová část HK ČR je tvořena živnostenskými společenstvy, jejichž počet činí v současné době 72 (http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/hospodarska-komora-cr/co-je-hk-cr/art_22368/article.aspx, 2006).

2) Agrární komora (AK ČR)

Agrární komora ČR je rozhodující nevládní agrární organizací, která sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství, prosazuje a obhajuje zájmy svých členů, poskytuje poradenství a informační služby na celém území ČR v následujících oblastech: právní a legislativní, konzultační, poradenské a praktické přípravy na povolání, zahraničních vztahů, celní a certifikační, informatiky. Svoji nezastupitelnou roli má v novém moderním pojetí rozvoje venkova, kde chce být partnerem obcí a všech ostatních subjektů venkovského prostoru (<http://www.agrocr.cz>, 2006).

3) Svaz průmyslu a dopravy ČR

Je dobrovolná, na vládě, politických stranách a odborech nezávislá organizace, sdružující zaměstnavatele a podnikatele v České republice z oblasti průmyslu a dopravy. Svaz prezentuje, podporuje a prosazuje zaměstnavatelské, podnikatelské a profesní zájmy svých členů v dialogu se státními institucemi, nabízí svým členům řadu informací, vzdělávacích a poradenských služeb. Pomáhá získávat zahraniční kontakty, prezentuje své členy na vybraných veletrzích, výstavách, konferencích a odborných seminářích v tuzemsku i v zahraničí, organizuje společné veletržní firemní stránky apod. (Veber a Srpová, 2005).

2.7 Programy podpor malého a středního podnikání na období let 2007 – 2013

Mezi tři základní programy pro malé a střední podnikatele, poskytované Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou a.s., patří program **ZÁRUKA**, **PROGRES** a **START**. Tyto programy jsou součástí Operačního programu Podnikání a inovace, který využívá strukturální fondy Evropské unie pro období 2007 – 2013.

Program ZÁRUKA

Cílem programu je pomocí zvýhodněných záruk zachovat malým a středním podnikatelům přístup k bankovním úvěrům na financování provozních potřeb a udržet jejich konkurenceschopnost, zejména v oblasti subdodávek pro realizaci významných exportních zakázek (<http://www.cmzrb.cz/NR/rdonlyres/5FF83F43-EF39-45B0-8268-0B453687C805/1820/Zaruka.pdf>, 2007).

Program PROGRES

Cílem programu je s pomocí podřízeného úvěru s příspěvkem umožnit realizaci rozvojových projektů malých a středních podnikatelů a motivovat podnikatele ke zvýšení zaměstnanosti (<http://www.cmzrb.cz/NR/rdonlyres/5FF83F43-EF39-45B0-8268-0B453687C805/1821/Progres.pdf>, 2007).

Program START

Cílem programu je s pomocí bezúročných úvěrů nebo záruk s finančním příspěvkem k zaručenému úvěru umožnit realizaci podnikatelských projektů osob vstupujících do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem (<http://www.cmzrb.cz/NR/rdonlyres/5FF83F43-EF39-45B0-8268-0B453687C805/1828/Start.pdf>, 2007).

2.8 Hospodářský vývoj v Rakousku

Stejně jako v českých zemích bylo i v Rakousku a celé středověké Evropě uzavřené rodinné hospodářství na bázi feudálního řádu, v němž se většinou zboží potřebné pro každodenní život vyrábělo vlastními silami na jednom statku. Společnost byla statická, založená na principech „spravedlivé obživy“ a „spravedlivé ceny“ (Bauer a Matis In: Mugler, 1997).

Rozhodujícím impulsem pro řemeslo a živnost byla města, vznikající na základě růstu počtu obyvatel v celé Evropě. Domy řemeslníků byly organizovány jako malé podniky a mistr většinou také sám pracoval. Jen velmi málo lidí, kteří pracovali pro lokální trh, si udržovalo stálý stav pracovních sil, čítající více než 5 mužů a chlapců (Thrupp In: Mugler, 1997).

Řemesla a živnosti byly organizovány podle cechů, které přejímaly stále více správních úkolů a navíc tvořily sociální rámec řemeslníků. Příprava učňů na budoucí povolání byla výlučně věcí mistrů. Pouze kláštery provozovaly určitý druh systematického vzdělávání učňů v tzv. „řemeslnickém domě“ s ubytováním a dílnami. Podstatné změny ve způsobu života a práce obyvatelstva s sebou přinesla industrializace Evropy. Tradiční forma rodinného hospodářství a cechů byla postupně opouštěna a nahrazována manufakturami. Industrializace však neznamena jen vznik továren s dělbou práce, společným financováním a kalkulovanými investicemi, ale podmiňovala i rozvoj služeb.

Proces industrializace pokračoval v jednotlivých evropských státech s různou intenzitou, např. v Rakousku-Uhersku pomaleji než v Německu. Od dob Marie Terezie prosazovaná politika merkantilismu (hospodářská politika v době absolutismu), která dávala přednost státním investicím před soukromými, ztěžovala modernizaci na základě individualismu. Celá monarchie byla obklopena prohibičním systémem zahraničního obchodu. V případě zakládání průmyslových podniků byla poskytována privilegia. Převážná většina podniků pracovala s kombinací zadávání domácí práce ve venkovských oblastech a zaměstnáváním městských řemeslníků v případě obtížnějších a kapitálově intenzivnějších pracovních postupů, což odpovídalo stavu technického rozvoje (Gross In: Mugler, 1997). Především v 1. polovině 19. století se v habsburské monarchii průmyslová výroba nemohla prosadit tak rychle jako v jiných zemích. Manufaktury a řemeslnické podniky tvořily i nadále základnu výroby.

Důvodem pro zpomalení rozvoje výroby bylo i to, že nebyl akceptován cizí kapitál. Živnostník využíval cizího kapitálu jen v nejnútnejších případech, k vybudování svého podniku ale téměř nikdy. Naproti tomu většina velkých podniků byla založena právě pomocí cizího kapitálu. Ve 2. polovině 19. století dochází ke „krizi řemeslnického stavu“. Tato krize byla ale v první řadě domácí krize, která vycházela hlavně z přeměn v textilním odvětví. Poté, co nízké mzdy nemohly zajišťovat existenci domácích podniků, docházelo k ničení strojů. Úbytek domácích dílen zvláště v textilním odvětví byl výrazný. Např. v severním Německu bylo v roce 1850 ještě kolem 250 000 domácích textilních dílen, v roce 1880 už jen kolem 30 000.

S pomocí nové formy družstevní myšlenky se podařilo založit organizace, které chránily zájmy jak řemeslníků, tak sedláků. O vznik těchto organizací – družstev se zasloužili Friedrich Wilhelm Raiffeisen a Herman Schulze-Delitzsch. Družstva obdržela daňová privilegia a ochranné zákony (Brussati In: Mugler, 1997).

Za účelem zastupování zájmů drobných živnostníků vznikaly organizace, které dosahovaly větší politické průraznosti. V Rakousku bylo na obhajobu zájmu řemeslníků založeno v roce 1839 Dolnorakouské řemeslnické sdružení a ve Vídni byla v roce 1848 zřízena obchodní komora. Od roku 1897 se řemeslníci organizovali ve spolcích a řemeslnických komorách. Se zavedením tzv. malého osvědčení o způsobilosti v roce 1908 se směli výchově učňů věnovat jen přezkoušení mistři. Tím byl dán základ k ochraně zájmů této třídy, které se v Rakousku a Německu udržely dodnes.

Změna systému hospodářství, která začala již v období mezi světovými válkami, měla negativní dopad na malé a střední podniky. Vedla částečně až k likvidaci podnikatelských aktivit, založených na soukromém vlastnictví, částečně k redukci na nejmenší velikosti podniků bez národohospodářského významu.

Pro rakouský zbytek habsburské monarchie byla výchozí pozice po ukončení 1. světové války velmi nepříznivá (Bachinger In: Mugler, 1997). Politická situace byla v této době velmi nestabilní, navíc panoval katastrofální nedostatek potravin a energie a došlo k úpadku měny. Na druhé straně však hospodářskému vývoji zbytku Rakouské monarchie prospěla válkou způsobená vysoká poptávka. To vedlo k poválečnému hospodářskému růstu, který byl však ukončen světovou hospodářskou krizí. Hospodářská situace v Rakousku se zlepšila začleněním do německého zbrojního

průmyslu. Zhroucení hospodářství v roce 1945 mělo však ještě horší dopad než 1. světová válka.

Ani v průmyslu, ani v řemesle se v době mezi válkami nepodařilo zvládnout problémy ve struktuře, které vyplývaly částečně ještě z ochranářské politiky monarchie, částečně z důvodu války (orientace na zbrojení, nedostatek kapitálu). Řemeslo reagovalo na celkové hospodářské výkyvy meziválečné doby relativně nejméně. Zřídka se dostávalo do fáze vzestupu, na druhé straně nebylo ve větší míře postiženo ani úpadkem. I nadále bylo nejúspěšnější ve městech, především ve středně velkých a menších. Nové technologie usnadňovaly vznik nových odvětví, jako byli mechanici, grafici, instalatéri. Celkem ale nedosáhlo řemeslo v Rakousku nikdy úrovně předválečné.

Po přijetí zákona o obchodních komorách v roce 1946 došlo v Rakousku ke sdružení všech regionálních a odborně specifických dílčích organizací včetně řemesel do sekce živností (dnes živnosti a řemesla). Rozvoj malých a středních podniků po 2. světové válce lze rozdělit do dvou úseků, a to na dobu do poloviny 70. let, ve které převládal její úbytek a na dobu následnou, kdy dochází k jejich novému vzestupu. Na přelomu 70. a 80. let se jasně prokázal význam malých a středních podniků. Ukázalo se, že tento sektor, který byl dlouho podceňován, výrazně ovlivňuje ekonomiku a vytváří nová pracovní místa.

V současné době je malé a střední podnikání podporováno nejen státem, ale i Evropskou unií, jejímž členem je Rakousko od roku 1995. Vznikly zde nové instituce podporující rozvoj malého a středního podnikání. Finančně jsou podporovány tyto podniky státními a regionálními programy, jednak programy poskytovanými EU.

Výrazný posun dopředu zaznamenal zvláště region Horní Rakousko a to jak v hospodářské oblasti, v exportu, tak i v oblasti inovací a modernizaci MSP. Důležitou roli zde sehrávají hospodářské komory, které poskytují služby všem podnikatelům, neboť na rozdíl od České republiky je pro ně členství povinné (Birch In: Mugler, 1997).

2.9 Dohoda o hospodářské spolupráci mezi spolkovou zemí Dolní Rakousy a Jihomoravským krajem

V rámci spolupráce Dolního Rakouskem a Jihomoravského kraje byla mezi těmito kraji vytvořena dohoda o spolupráci na období 2006 – 2009.

- * Podpora hospodářských kontaktů (iniciování nových, popř. prohlubování stávajících hospodářských kontaktů) mezi podniky obou regionů formou obchodních misí, firemních prezentací, setkání podnikatelů nebo účasti na regionálních výstavách a veletrzích
- * Výměna informací o rámcových právních podmínkách podnikatelské činnosti (zejména v oblasti daňového práva, pracovního práva, živnostenského práva) v zájmu spolupráce Jihomoravského kraje s dolnorakouskými podniky
- * Pracovní setkání zástupců české a dolnorakouské hospodářské komory za účelem výměny zkušeností a informací o aktuálním hospodářském rozvoji a pro přípravu a provádění společných projektů
- * Konzultační činnost v Českém centru ve Vídni a v Hospodářské komoře Dolních Rakous, popř. v jejích okresních pracovištích, a v hospodářské komoře Jihomoravského kraje
- * Realizace meziregionálních projektů na podporu malých a středních podniků v rámci jejich internacionalizačních aktivit
- * Rozvoj projektů financovaných z prostředků EU od r. 2007
- * Databáze a informační zdroj pro rozvoj podnikání (přehled subjektů a předmětů podnikání)
- * Výměna zkušeností o rozvoji marketingových služeb pro podnikatele
- * Rozvoj procesů založených na dělbě práce mezi podniky na obou stranách hranice formou podpory aktivit pro vybudování obchodních vztahů

(<http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=26820&TypeID=2>, 2006)

3 METODIKA

Cíl diplomové práce

Cílem práce je analýza malého a středního podnikání v příhraničních regionech Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko a návrh opatření pro vytvoření podmínek spolupráce v rámci MSP. Důvodem pro stanovení tohoto cíle je především to, že malé a střední podniky jsou stabilizujícím prvkem regionální ekonomiky, jsou velmi flexibilní a přispívají k rozvoji kraje. Přeshraniční spolupráce podpoří rozvoj MSP jak na české, tak i na rakouské straně.

Diplomová práce podává návrh na zlepšení přeshraniční spolupráce mezi oběma regiony. Získané informace a výsledky mohou být podkladem pro další výzkum v oblasti příhraniční spolupráce a to nejen pro malé a střední podniky, ale i pro subjekty, které malé a střední podniky podporují.

Etapy vypracování práce

Diplomová práce je rozdělena do pěti částí. První část tvoří literární přehled. V této části je nastíněna problematika MSP. Zde je také popsán význam a vymezení malých a středních podniků, stejně tak jejich vývoj a programy podpor MSP.

Druhá část zahrnuje charakteristiku regionů Jihomoravský kraj a Dolní Rakousko, kde je základní popis těchto regionů, včetně základních demograficko-ekonomických ukazatelů.

Třetí část práce je zaměřena na analýzu MSP a to jak v Jihomoravském kraji, tak i v Dolním Rakousku. Další část tvoří výsledky dotazníkového šetření. V závěrečné části práce jsou popsány návrhy a opatření pro zlepšení a vytvoření spolupráce v rámci MSP.

Metody

K použitým metodám patří SWOT analýza, která náleží ke standardním metodám. Principem SWOT analýzy je objektivní charakteristika silných a slabých stránek zkoumaného objektu a jeho možných příležitostí a ohrožení.

Další použitou metodou byla metoda dotazníková, která patří k základním metodám empirického zkoumání. Zakládá se na shromažďování dat pomocí dotazníku. Tato metoda je jednou z nejfrekventovanějších metod výzkumu. Záměrně byl použitý dotazník o 11-ti jednoduchých otázkách, což mělo zvýšit počet respondentů. Tento dotazník byl předložený 120-ti firmám v Jihomoravském kraji a odpovědělo na něj 42 firem. Obdobný dotazník byl poslán i 50 firmám v Dolním Rakousku. Na tento dotazník odpovědělo 10 firem.

Poslední použitou metodou byl individuální polostandardizovaný rozhovor, který také patří k základním metodám empirického zkoumání. Rozhovor byl veden s vedoucím oddělení pro zahraniční vztahy z RHK (Regionální hospodářská komora) Brno. Dále byly některým zástupcům firem Jihomoravského kraje, kteří odpověděli na dotazník, položeny doplňující otázky.

4 CHARAKTERISTIKA REGIONŮ JIHOMORAVSKÝ KRAJ A DOLNÍ RAKOUSKO

4.1 Charakteristika Jihomoravského kraje

Jihomoravský kraj se rozkládá v jihovýchodní části České republiky. Na západě má kratičký úsek společné hranice s Jihočeským krajem, na severozápadě sousedí s krajem Vysočina, na severu s Pardubickým krajem, na severovýchodě s Olomouckým krajem a na východě se Zlínským krajem. Na jihovýchodě hraničí se slovenskými kraji Trenčínským a Trnavským; na jihu hraničí s rakouskou spolkovou zemí Dolní Rakousko.

Rozloha Jihomoravského kraje je 719 555 ha a počet obyvatel je cca 1 147 000. Jihomoravský kraj se skládá ze 7 okresů - Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo. V Jihomoravském kraji se nachází 673 obcí a 49 měst. Hustota osídlení je cca 157 obyvatel/km². Nejvyšším bodem je kopec Čupec (819 m n. m.), který leží v okrese Hodonín. Nejnižším bodem je soutok řek Moravy a Dyje u Lanžhota (150 m n. m.). Statutárním městem je Brno, které má cca 370 000 obyvatel a je druhým největším městem České Republiky. Brno je významným centrem justice, městem univerzit a v neposlední řadě důležitým správním a ekonomickým centrem a také městem, které má dlouholetou tradici v pořádání veletrhů, za nimiž přijede ročně přes jeden milion lidí z celého světa.

Velkou výhodou kraje je jeho vynikající dopravní dostupnost a výhodná strategická poloha na křižovatce transevropských silničních a železničních dálkových tras, které jsou důležitými tepnami spojujícími západní Evropu s východní a severní s jižní. Celková délka silnic a dálnic v kraji dosahuje téměř 4,5 tis. km (4 493 km), z toho nejvyšší podíl tvoří silnice III. třídy (54 %). Jednoznačně nejzatíženější komunikací je dálnice D1, která na území kraje vstupuje v západní části směrem od Prahy a území kraje opouští na východě směrem na Kroměříž. Z hlediska letecké dopravy je kraj vybaven letištěm Brno-Tuřany, které odbavilo v roce 2008 více než půl milionu cestujících a řadí se tak k druhému největšímu letišti v České republice.

Jihomoravský kraj má poměrně výrazný ekonomický potenciál. V poslední době roste počet podnikatelských subjektů, které se zabývají zejména počítačovou technologií, telekomunikací, vývojem softwaru a ostatních hi-tech oborů.

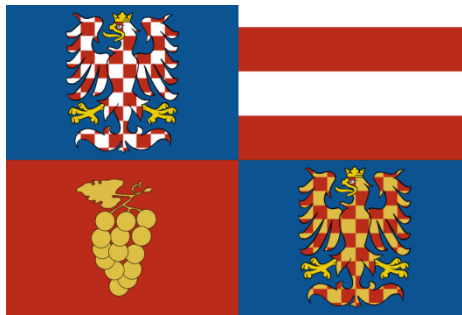
V odvětví průmyslu lze pozorovat růst produktivity. Nejvýznamnější pozici v regionu má strojírenství, zvláště energetika, strojní inženýrství a elektroinženýrství. Následuje elektronický průmysl a textilní výroba, která je však v dlouhodobé recesi. Určitou důležitost má také potravinářský, chemický a farmaceutický průmysl, sklo a keramická vlákna a dřevozpracující průmysl.

Postavení stavebnictví v ekonomice Jihomoravského kraje je významnější, než je tomu v případě celého národního hospodářství. Důvodem této zvýšené dynamiky je nadprůměrná developerská činnost ve městě Brně a okolí Brna.

Zemědělství je v Jihomoravském kraji na vysoké úrovni. Zemědělská půda tvoří 60 % výměry regionu (celostátní průměr 54,2 %), z níž 83 % připadá na ornou půdu. Specializací Jižní Moravy je hlavně vinohradnictví, které je na evropské úrovni (v kraji je přes 90 % plochy vinic v rámci ČR). Typickým znakem pro kraj je velké množství producentů vína a vinných sklípků. Silnou tradici má také pěstování ovoce a zeleniny. Severní část kraje je významným centrem lesnictví.

Jihomoravský kraj je regionem s bohatými kulturně-historickými kořeny a cennými architektonickými památkami všech stavebních slohů. Dvě z nich, brněnská vila Tugendhat a kulturní krajina Lednicko-valtický areál, byly oceněny zápisem na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Pod ochranou UNESCO jsou na území kraje také dvě biosférické rezervace – Dolní Morava (zahrnuje CHKO Pálavu, Lednicko-valtický areál a oblast soutoku řek Dyje a Morava) a Bílé Karpaty. Na území kraje leží rovněž jeden ze čtyř národních parků České republiky – Podyjí. Rozsáhlé komplexy krápníkových jeskyní včetně propasti Macocha nabízí návštěvníkům chráněná krajinná oblast Moravský kras. Světově proslulým pojmem je rovněž Slavkov – Austerlitz, místo bitvy tří císařů. Své stopy zde zanechali lovci mamutů (nejznámější archeologické naleziště Dolní Věstonice, odkud pochází světoznámá plastika Věstonické Venuše), archeologické areály (Mikulčice a Pohansko) svědčí o slávě a bohatství Velkomoravské říše.

Obrázek 1: Znak Jihomoravského kraje

Zdroj: www.wikipedia.org

Obrázek 2: Mapa Jihomoravského kraje

Zdroj: http://www.risy.cz/mapy_jihomoravsky_kraj

Tabulka 2: Počet obyvatel v Jihomoravském kraji a jeho okresech v roce 2008

	Celkem	Muži	Ženy
Kraj celkem	1 147 146	559 211	587 935
v tom okresy:			
Blansko	106 248	52 214	54 034
Brno-město	370 592	177 588	193 004
Brno-venkov	198 379	97 761	100 618
Břeclav	113 479	55 322	58 157
Hodonín	157 084	77 138	79 946
Vyškov	88 057	43 432	44 625
Znojmo	113 307	55 756	57 551

Zdroj: www.czso.cz

Tabulka 3: Rozloha a počet obcí v Jihomoravském kraji a jeho okresech v roce 2008

	Rozloha v km ²	Počet obcí
Kraj celkem	7 196	673
v tom okresy:		
Blansko	863	116
Brno-město	230	1
Brno-venkov	1 499	187
Břeclav	1 038	63
Hodonín	1 099	82
Vyškov	876	80
Znojmo	1 590	144

Zdroj: www.czso.cz

Z tabulek 2 a 3 je patrné, že téměř třetina obyvatel žije v okrese Brno-město, který však zaujímá pouze 3,2 % rozlohy kraje. Nejmenšími okresy jsou, kromě okresu Brno-město, Vyškov a Blansko. Plošně největší jsou okresy Znojmo a Brno-venkov, nejvíce obyvatel žije (kromě města Brna) v okresech Brno-venkov a Hodonín. V každém okrese co do počtu obyvatel převažují ženy.

Tabulka 4: Nezaměstnanost podle krajů ČR v roce 2008

	Pořadí podle míry registrované nezaměstnanosti	Uchazeči o zaměstnání	Míra registrované nezaměstnanosti (%)
Česká republika		352 250	5,96
v tom kraje:			
Praha	1	17 433	2,14
Středočeský kraj	2	31 220	4,47
Královéhradecký kraj	3	14 728	4,81
Jihočeský kraj	4	17 505	4,83
Plzeňský kraj	5	16 757	5,03
Pardubický kraj	6	16 998	5,95
Zlínský kraj	7	20 048	6,13
Vysočina	8	17 874	6,27
Jihomoravský kraj	9	43 063	6,83
Olomoucký kraj	10	23 470	6,87
Liberecký kraj	11	16 605	6,95
Karlovarský kraj	12	13 437	7,62
Moravskoslezský kraj	13	57 455	8,49
Ústecký kraj	14	45 657	10,26

Zdroj: www.czso.cz

Z tabulky 4 vyplývá, že Jihomoravský kraj je z hlediska nezaměstnanosti na 9. místě ze 14 krajů v České republice. S nezaměstnaností 6,83 % patří k oblastem s dlouhodobě nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti.

Tabulka 5: Nezaměstnanost dle okresů v Jihomoravském kraji v roce 2008

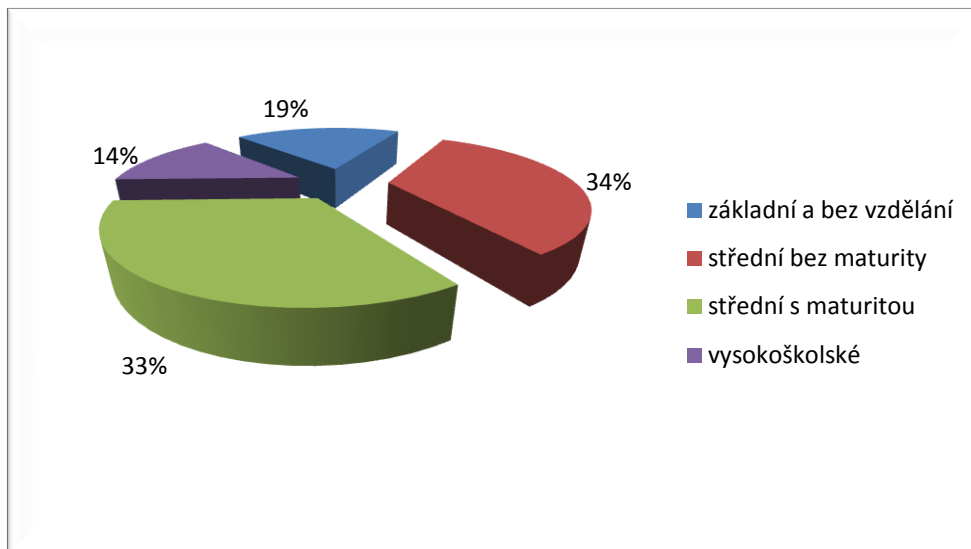
	Pořadí podle míry nezaměstnanosti v okresech ČR	Uchazeči o zaměstnání	Míra registrované nezaměstnanosti (%)
Kraj celkem v tom okresy:		43 063	6,83
Blansko	43	3 535	6,53
Brno-město	28	12 641	5,75
Brno-venkov	15	4 839	4,44
Břeclav	52	4 429	6,92
Hodonín	73	8 819	10,92
Vyškov	23	2 452	5,19
Znojmo	72	6 348	10,80

Zdroj: www.czso.cz

Z tabulky 5 je patrné, že z hlediska rozsahu nezaměstnanosti je nejtěživější situace v okrese Hodonín, kde je míra registrované nezaměstnanosti 10,92 %. Okres Hodonín je v tabulce nezaměstnanosti na 73. místě ze všech 77 okresů České republiky. Špatná situace je i v okrese Znojmo, který se s mírou nezaměstnanosti 10,80 % řadí na 72. místo. Naopak nejlepší situace je v okrese Brno-venkov, kde je míra nezaměstnanosti pouze 4,44 %.

Více než polovina z celokrajského počtu nezaměstnaných je registrována na úřadech práce ve městech Brně a v okrese Hodonín.

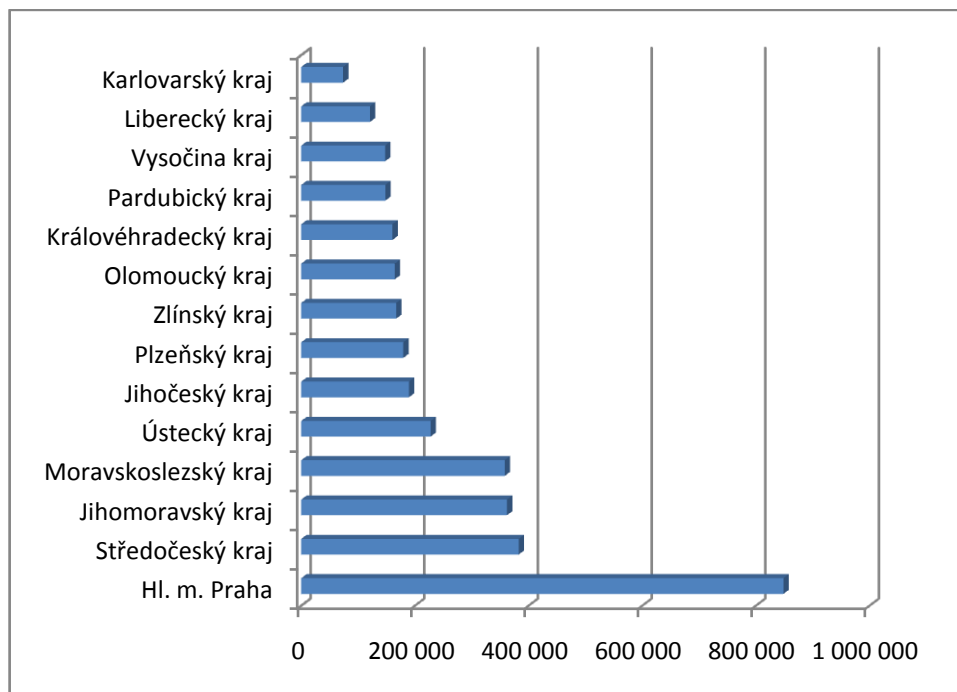
Graf 1: Vzdělanostní struktura obyvatel v Jihomoravském kraji v roce 2007

Zdroj: www.czso.cz

Vzdělanostní struktura obyvatelstva Jihomoravského kraje je obdobná strukturaře vzdělání v České republice. Pouze u vysokoškolského vzdělání můžeme registrovat mírný nadprůměr, který je dán vyšší koncentrací vysokých škol.

Graf 2: HDP v České republice dle jednotlivých krajů (v milionech Kč) v roce 2007

Zdroj: www.czso.cz

Graf 2 ukazuje, že nejvýkonnější ekonomiku má hlavní město Praha. Jihomoravský kraj se nachází na 3. místě v rámci České republiky s HDP 362 044 mil. Kč.

SWOT analýza Jihomoravského kraje

S – SILNÉ STRÁNKY

- S1. Výhodná geografická poloha v rámci ČR i Evropy
- S2. Brno, krajské město, sídlo významných institucí s celostátní i mezinárodní působností, nabídkou pracovních příležitostí a společensko kulturních aktivit
- S3. Dobrá dopravní dostupnost Brna a dalších obcí kraje, ležících na významných dopravních tazích
- S4. Migrační atraktivita kraje, přírůstek obyvatel migrací ve většině okresů
- S5. Nadprůměrná úroveň vzdělanosti obyvatel kraje ve srovnání s ČR
- S6. Postupný pokles zastoupení mladších věkových kategorií na úhrnné nezaměstnanosti
- S7. Kvalifikovaná pracovní síla, zejména v technických oborech a to i národním měřítku
- S8. Velká koncentrace VŠ
- S9. Existence výkonných silničních a železničních komunikací zapojených do nadregionálního a mezinárodního kontextu a jejich vyhovující hustota
- S10. Letiště Brno - Tuřany s mezinárodním statutem
- S11. Silná pozice kraje v systému středního, vyššího a vysokého školství v ČR (včetně vojenského vysokého školství) a jeho dostatečná kapacita
- S12. Stabilizovaná síť krajských zdravotnických zařízení a nadregionální působnost některých z nich

S13. Kulturně historické bohatství s velkým počtem evidovaných kulturních památek s chráněnými památkovými celky

S14. Relativně nadprůměrná kvalita životního prostředí v kontextu ČR

S15. Velké množství legislativně chráněných velkoplošných i maloplošných území (např. NP, CHKO, CHOPAV)

S16. Zapojení institucí do spolupráce se zahraničím a do programů příhraniční spolupráce s EU

W – SLABÉ STRÁNKY

W1. Vylidňování některých oblastí (zejména jihovýchodu a jihozápadu kraje)

W2. Nepříznivá demografická struktura a negativní populační trend u velké části venkovského obyvatelstva (narůstání podílů poproduktivní věkové skupiny obyvatelstva a pokles skupiny předproduktivní)

W3. Dlouhodobě nadprůměrná míra nezaměstnanosti, zejména okresy Hodonín a Znojmo

W4. Negativní vývoj na trhu práce v řadě venkovských obcí

W5. Zvyšující se průměrná délka nezaměstnanosti

W6. Slabší dopravní dostupnost okresu Vyškov

W7. Špatná ekonomická situace zemědělských podniků s výrazně negativními dopady na rozvoj venkova

W8. Slabá dopravní obslužnost v okrajových částech kraje

W9. Nedostatky v marketingu, propagaci a budování pozitivního image kraje

W10. Slabá spolupráce krajů při rozvoji území na jejich hranicích

O – PŘÍLEŽITOSTI

O1. Využití výhodné geografické polohy kraje pro rozvoj ekonomických aktivit- výrobní a technologické zóny pro tuzemské a zahraniční investory

O2. Rozvoj přeshraniční spolupráce s Rakouskem a Slovenskem

- O3. Rozvoj zaměstnanosti v oborech terciální sféry, zejména v odvětví služeb pro podniky, vědu, výzkum a vývoj
- O4. Využití a rozvoj letiště v Brně
- O5. Využití produkčního potenciálu oblastí vhodných pro zemědělskou výrobu
- O6. Zvýšení významu kraje pro mezinárodní dopravu díky jeho poloze
- O7. Možnosti rozvoje forem cestovního ruchu a programů – poznávací a kulturní turistika

T – OHROŽENÍ

- T1. Pokračující stárnutí obyvatelstva kraje a s ním spojené rostoucí náklady na sociální a zdravotní péči
- T2. Neschopnost zajistit zvyšování míry zaměstnanosti obyvatelstva
- T3. Koncentrace maloobchodní sítě do velkých nákupních center může vést ke snížení dostupnosti obchodu pro obyvatelstvo
- T4. Pokles zemědělské výroby, který omezí možnosti systémového řešení rozvoje venkovských území
- T5. Nedostatek finančních prostředků pro údržbu a technické a bezpečnostní zlepšení stavu silnic ve vlastnictví kraje
- T6. Centralizace školství do větších měst, ohrožení existence škol ve venkovských oblastech
- T7. Nepřiměřené rozšíření zastavěné plochy na okrajích zejména větších měst
- T8. Omezování komerčního využívání památek v cestovním ruchu

4.2 Charakteristika spolkové země Dolní Rakousko

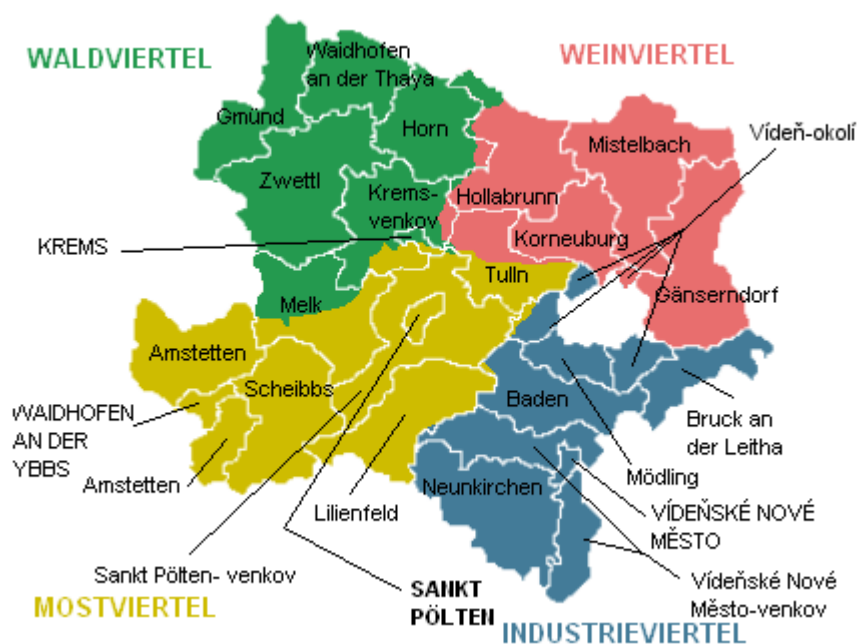
Spolková země Dolní Rakousko je největší spolkovou zemí Rakouska. Její rozloha je 19.177 km². Počet obyvatel je 1,545.800 a hustota osídlení je cca 80,6 obyv./km². Nachází se na severovýchodě Rakouska. Na své severní hranici sousedí s Českou republikou (333,3 km) a na severovýchodě se Slovenskou republikou (80,7 km). Hlavním městem je Sankt Pölten (česky Svatý Hypolit), který je hlavní metropolí od roku 1986. Předtím byla hlavním městem Vídeň.

Dolní Rakousko je jádrem a původní zemí Rakouska. Jméno „Rakousko“ se objevuje poprvé v roce 996 v darovací listině Neuhofen. V Dolním Rakousku skončila vláda Habsburků v listopadu 1918, po odchodu císaře Karla z Vídně. S vytvořením republiky došlo také k znovuvytvoření Dolního Rakouska, které bylo spolu s Vídní až do roku 1921 spolkovou zemí. Od roku 1938 do r. 1945 bylo Rakousko součástí Hitlerova Německa, v dubnu 1945 došlo k jeho obnovení.

Středem země protéká řeka Dunaj. Dolní Rakousko díky své poloze od východních Alp až po maďarskou nížinu nabízí velké množství přírodních krás, ať už jde o vysoké hory nebo zalesněné kopce. Je bohaté také na kulturu. V žádné jiné spolkové zemi se nenachází takové množství klášterů, muzeí a výstavních center, kde se představuje staré i moderní umění, právě jako v zemi okolo Vídně.

Dolní Rakousy se tradičně člení na 4 čtvrtě (*Viertel*), které však netvoří administrativní celky, ani se jejich hranice mnohdy neshodují s hranicemi správních celků. Území Dolního Rakouska lze rozdělit na Lesní část (*Waldviertel*) a Vinnou část (*Weinviertel*), další částí je pak *Mostviertel* a *Industrieviertel*. Administrativně se Dolní Rakousy člení na 21 politických okresů a 4 statutární města.

Obrázek 3: Mapa zobrazující členění Dolních Rakous

Zdroj: www.wikipedia.org

Jako ekonomický region je Dolní Rakousko spojeno s celým světem. Vysoce rozvinutá síť silnic a železnice převáží produkty do celé EU. Nejdůležitější silniční dopravní tepnou jsou Südautobahn (A2, vedoucí z Vídně přes Graz až na hranice s Itálií) s délkou 369 km a Westautobahn (A1, z Vídně přes Salzburg na hranice s Německem, kde navazuje na A8). Železniční síť směřuje podobně jako silnice do Vídně. Hlavními trasami jsou Südbahn, vedoucí severojižním směrem přes celé Rakousko až na hranice se Slovinskem a Westbahn spojující Vídeň a Salzburg. Mimo to je Dolní Rakousko důležitým uzlovým bodem středo a východoevropské letecké dopravy. Z letiště Schwechat ve Vídni lze dosáhnout 140 různých destinací z celého světa. Velký význam má i říční lodní doprava na Dunaji.

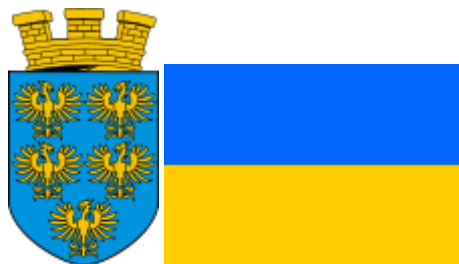
Ekonomická struktura v Dolním Rakousku je nestejnorodá. Vysoká míra industrializace je v blízkosti města Vídně a podél hlavních dopravních tepen. Se vzdáleností od Vídně klesá. Tradičně silný je průmysl papírenský, dřevařský, potravinářský, kovozpracující a důležitá je i výroba elektroniky. Výrobní oblast vytváří asi 36 % hrubé hodnoty v produkci.

Zejména v částech Weinviertel a Waldviertel je stále významné zemědělství, chov dobytka, polní hospodářství, lesní hospodářství a vinařství, které vytváří asi 4 % hrubé

hodnoty v produkci. Ze všech spolkových zemí má Dolní Rakousko nejvíce obdělávané půdy. Pěstuje se především cukrovka, pšenice, žito a brambory. Jsou zde četné vinice a ovocné sady.

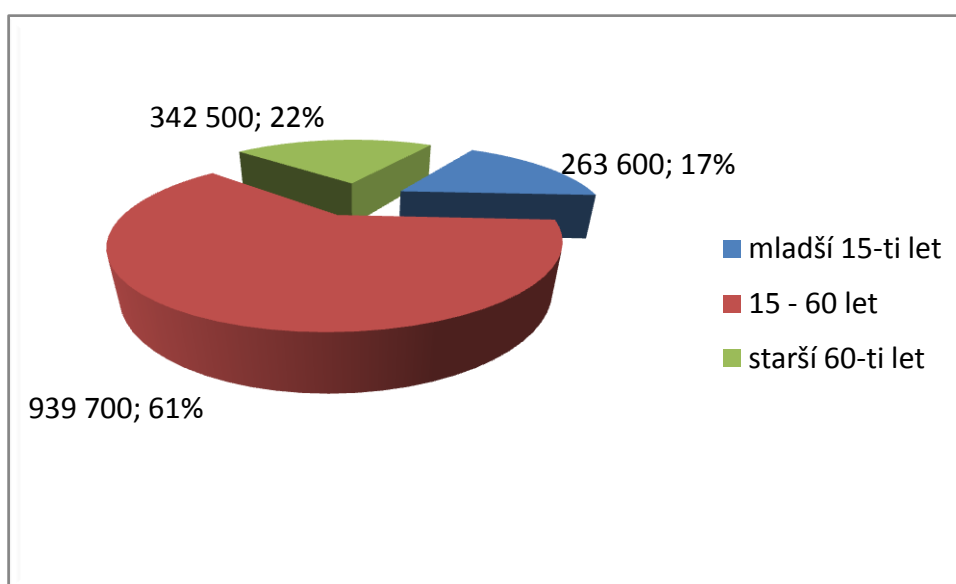
Dolní Rakousko je z hlediska turistiky relativně atraktivní. Navštěvovány jsou zejména přírodní parky, oblíbené jsou také dolnorakouské jeskyně. Do dolnorakouských lázní jezdí každoročně tisíce návštěvníků z celé Evropy. Nejznámější jsou Bad Vöslau, Bad Schönau, Salzerbad. Vyhledávané jsou i slatinné lázně Harbach. Ačkoli není Dolní Rakousko velmi hornaté, existuje zde několik horských středisek, které svými podmínkami naprosto vyhovují lyžařským požadavkům. Díky své poloze jsou často navštěvovány turisty z jižních Čech a jižní Moravy. Hlavní oblastí je zde Ötscherland se středisky Hochkar a Lackenhof.

Obrázek 4: Znak a vlajka Dolního Rakouska

Zdroj: www.wikipedia.org

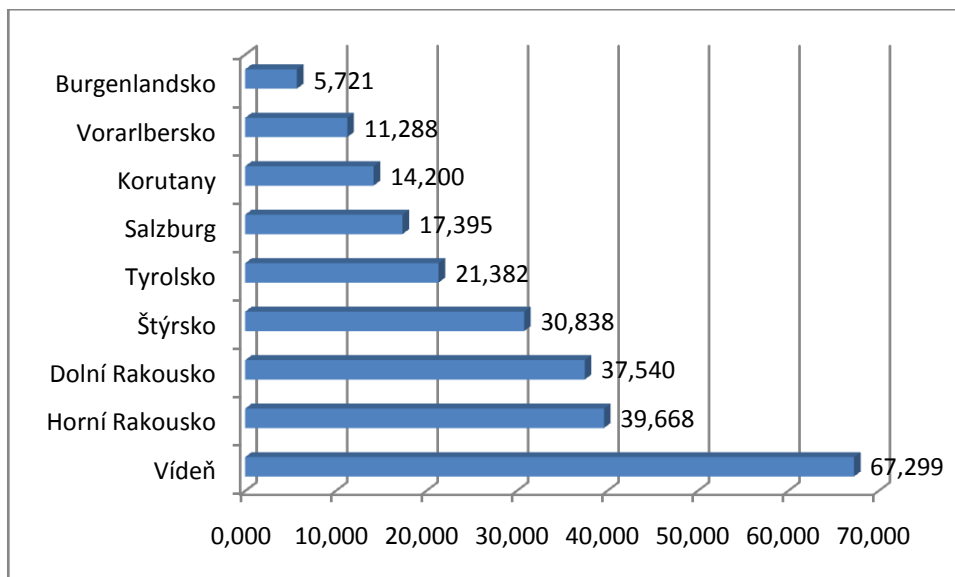
Graf 3: Věkové složení obyvatelstva Dolního Rakouska v roce 2006

Zdroj: www.wko.at

Z grafu 3 vyplývá, že 61 % populace Dolního Rakouska tvoří ekonomicky aktivní obyvatelstvo, tj. lidé ve věkovém rozmezí 15 - 60 let. Obyvatel mladších 15-ti let je o 5 % méně než obyvatel starších 60-ti let.

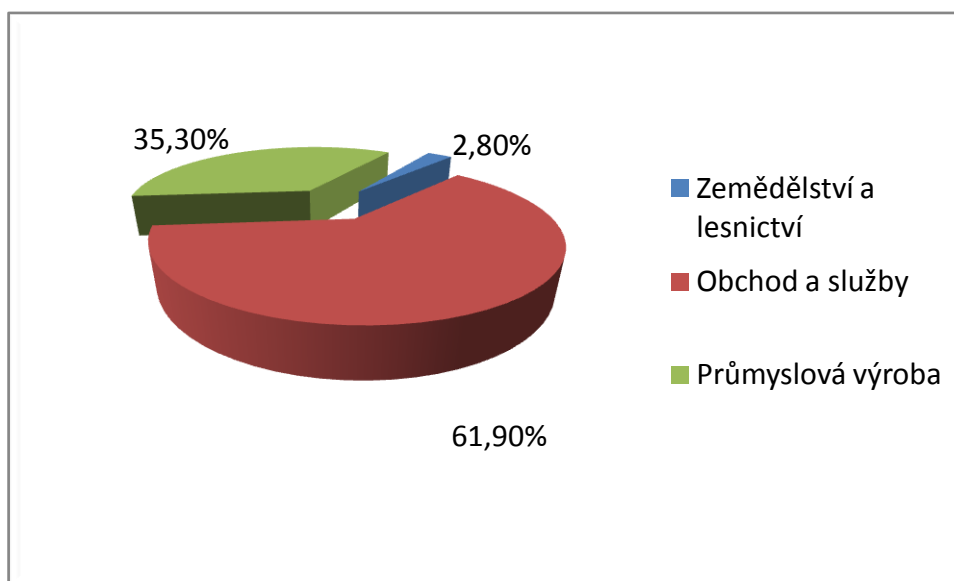
Graf 4: HDP Rakouska dle spolkových zemí (v milionech €) v roce 2005

Zdroj: www.wko.at

Z grafu 4 vyplývá, že nejvýkonnější ekonomiku Rakouska má hlavní město Vídeň. Následují spolkové země Horní a Dolní Rakousko. Nejmenší HDP vykazuje Burgenlandsko.

Graf 5: Podíl ekonomických sektorů na tvorbě HDP v Dolním Rakousku v roce 2005

Zdroj: www.wko.at

Z grafu 5 vyplývá, že se zemědělství podílelo pouze 2,80 % na tvorbě HDP Dolního Rakouska. Průmyslová výroba se podílela 35,30 % a nejvíce se na tvorbě HDP podílel obchod a služby. Toto odvětví přesáhlo hranici 60 % na celkové tvorbě HDP.

Nezaměstnanost v Dolním Rakousku byla v roce 2007 6,3 %, což je o jednu desetinu procenta více než průměrná nezaměstnanost v Rakousku v témže roce.

Tabulka 6: Export a import prvních deseti zemí EU obchodujících s Dolním Rakouskem v roce 2007

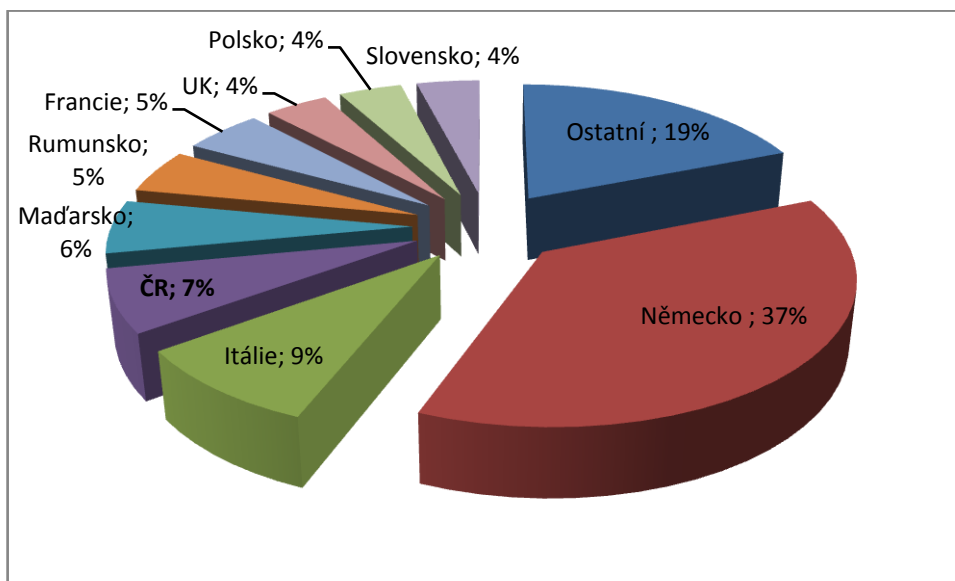
	Export		Import	
	Celkem (v mil.€)	v %	Celkem (v mil.€)	v %
Země EU	12 576,8	100	82 617,9	100
Německo	4 749,1	37,76	34 414,3	41,65
Itálie	1 112,9	8,85	10 198,8	12,34
ČR	933,7	7,42	4 002,9	4,85
Maďarsko	712,7	5,67	3 977,2	4,81
Rumunsko	629,6	5,01	2 041,6	2,47
Francie	619,2	4,92	4 105,0	4,97
UK	522,6	4,16	4 038,5	4,89
Polsko	490,0	3,90	2 926,5	3,54
Slovensko	455,1	3,62	2 047,0	2,48
Slovinsko	341,0	2,71	2 353,5	2,85

Zdroj: www.wko.at

Tabulka 6 ukazuje prvních 10 zemí EU, se kterými spolková země Dolní Rakousko nejvíce obchoduje. Dovoz zboží výrazně převyšuje vývoz. Ze zemí EU Dolní Rakousko jednoznačně nejvíce obchoduje s Německem. Česká republika, která s Dolním Rakouskem přímo sousedí, je z hlediska exportu na celkovém 3. místě ze všech zemí EU. Oproti tomu Slovensko, které má s Dolním Rakouskem také společné hranice, se nachází z hlediska exportu na 9. místě. Z hlediska importu je ČR na 5. místě a Slovensko na 8. místě.

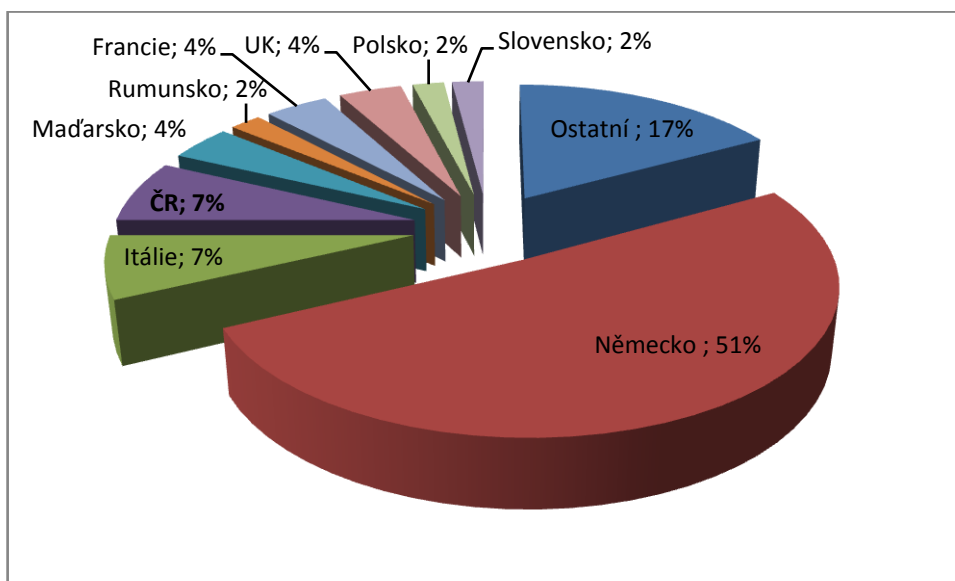
Pro lepší znázornění můžeme podíl exportu a importu sledovat v následujících grafech 6 a 7.

Graf 6: Celkový export Dolního Rakouska v rámci EU za rok 2007

Zdroj: www.wko.at

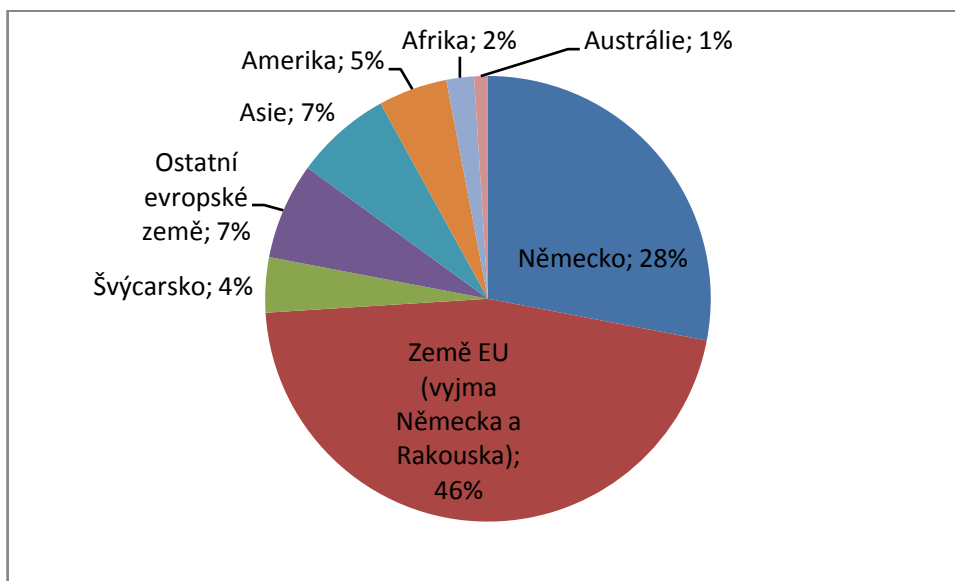
Graf 7: Celkový import Dolního Rakouska v rámci EU za rok 2007

Zdroj: www.wko.at

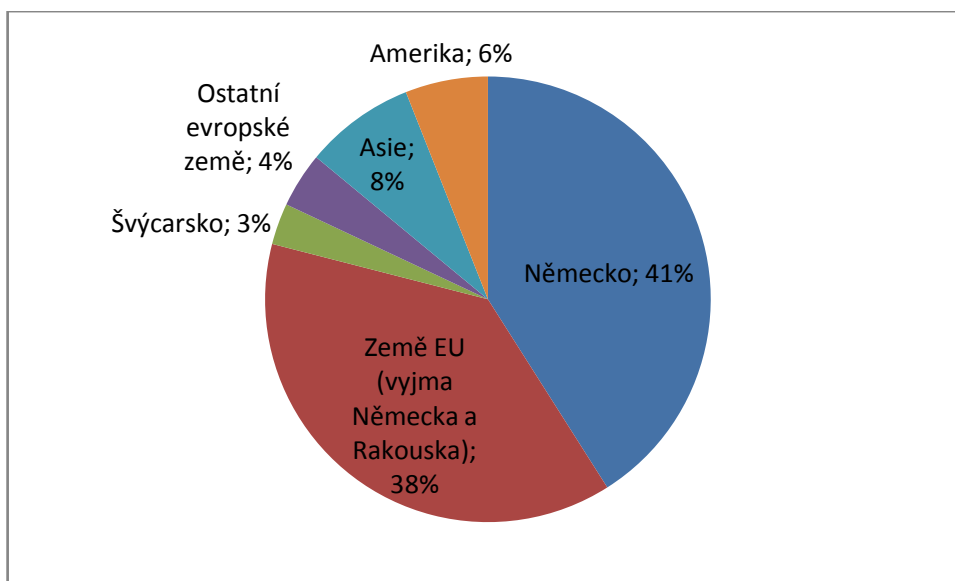
Následující grafy 8 a 9 srovnávají export a import Dolního Rakouska v celosvětovém měřítku. Je na nich vidět, jak důležitým obchodním partnerem jsou země EU, Německo, ale také i Švýcarsko, se kterým Dolní Rakousko v rámci zemí, které nejsou členy EU, obchoduje nejvíc.

Graf 8: Export Dolního Rakouska v celosvětovém měřítku za rok 2007

Zdroj: www.wko.at

Graf 9: Import Dolního Rakouska v celosvětovém měřítku za rok 2007

Zdroj: www.wko.at

5 ANALÝZA MSP V JIHMORAVSKÉM KRAJI

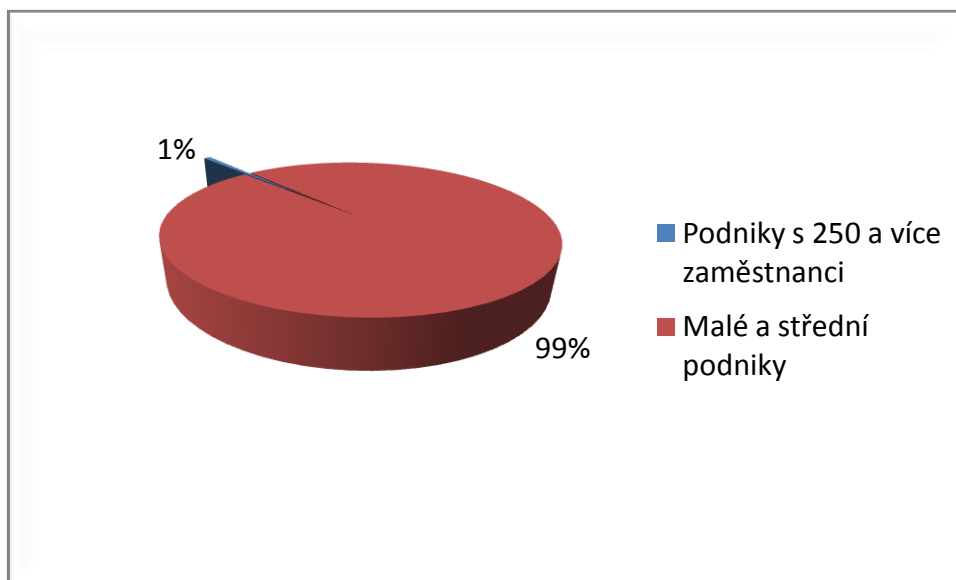
Tabulka 7: Malé a střední podniky podle počtu zaměstnanců v Jihomoravském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2008

	Velikostní kategorie (podle počtu zaměstnanců)			
	MSP celkem	1 - 9	10 - 49	50 - 249
Kraj celkem	33 671	26 171	6 127	1 373
v tom okresy:				
Blansko	2 329	1 806	410	113
Brno-město	15 835	12 395	2 800	640
Brno-venkov	4 728	3 702	865	161
Břeclav	2 753	2 090	566	97
Hodonín	3 579	2 743	672	164
Vyškov	1 847	1 408	353	86
Znojmo	2 600	2 027	461	112

Zdroj: www.czso.cz

Podle tabulky 7 se nachází nejvíce podniků v okrese Brno-město, které je také nejlidnatějším okresem v Jihomoravském kraji. Naopak nejméně podniků se vyskytuje v okrese Vyškov, který je co do počtu obyvatel nejmenším okresem. Ve všech okresech se nachází nejvíce mikropodniků, tj. podniků s počtem zaměstnanců 1 – 9, poté malých podniků (počet zaměstnanců 10 – 49) a nejméně středních podniků (počet zaměstnanců 50 – 249). Dá se tedy jinak říci, že se stoupajícím počtem zaměstnanců počet podniků klesá.

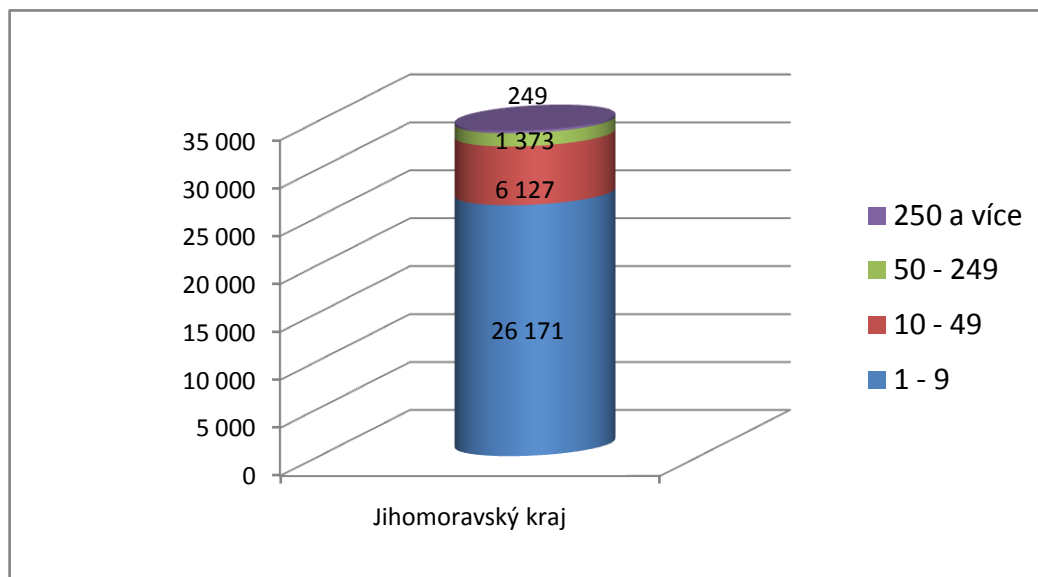
Graf 10: Podíl malých a středních podniků k velkým podnikům v Jihomoravském kraji

Zdroj: www.czso.cz

V Jihomoravském kraji se nachází celkem 33 920 podniků. Z tohoto počtu jich 33 671 připadá na malé a střední podniky, což je 99 %. Zbylé 1 % připadá na podniky s 250 a více zaměstnanci, což je 249 podniků. Toto srovnání je vidět z grafu 10.

Graf 11: Podíl podniků v Jihomoravském kraji podle počtu zaměstnanců

Zdroj: www.czso.cz

Graf 11 ukazuje, jak drtivou převahu mají podniky s méně než 10-ti zaměstnanci, tj. mikropodniky. Ty zaujímají 77 % z celkového počtu podniků. Podniky s 10 – 49 zaměstnanci, tj. malé podniky zaujímají 18 % z celkového počtu podniků. Střední podniky s počtem zaměstnanců 50 – 249 zaujímají 4 % z celkového počtu podniků.

Tabulka 8: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti OKEČ v Jihomoravském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2008

Převažující činnost	Kraj celkem	v tom okresy						
		Blansko	Brno-město	Brno-venkov	Břeclav	Hodonín	Vyškov	Znojmo
Kraj celkem	275 263	19 684	115 226	40 714	25 790	31 992	18 003	23 854
A Zemědělství, myslivost, lesnictví	17 494	1 522	1 340	2 961	4 409	3 339	1 433	2 490
B Rybolov a chov ryb	56	12	8	10	13	-	2	11
Průmysl celkem (C až E)	37 833	3 489	12 691	6 692	3 435	5 231	2 955	3 340
C Těžba nerostných surovin	53	3	18	11	3	12	1	5
D Zpracovatelský průmysl	37 581	3 459	12 622	6 640	3 413	5 191	2 949	3 307
E Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	199	27	51	41	19	28	5	28
F Stavebnictví	32 495	2 314	9 801	5 788	3 258	4 584	3 026	3 724
G Obchod, opravy motor. vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost	69 517	4 871	30 129	10 174	6 255	8 485	4 063	5 540
H Ubytování a stravování	12 125	987	4 664	1 668	1 259	1 247	758	1 542
I Doprava, skladování a spoje	8 101	528	3 149	1 474	824	899	609	618
J Finanční zprostředkování	7 345	578	3 283	932	737	811	461	543
K Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	58 562	2 844	36 899	6 511	2 769	3 877	2 444	3 218
L Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	1 416	268	61	336	125	157	172	297
M Vzdělání	4 299	300	2 193	566	323	387	244	286
N Zdravotnictví a sociální péče; veterinární činnosti	3 830	290	1 790	491	314	404	245	296
O Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	22 183	1 681	9 212	3 111	2 069	2 571	1 590	1 949

Zdroj: www.czso.cz

Z tabulky 8 vyplývá, že v Jihomoravském kraji se nejvíce ekonomických subjektů, tj. 69 517 z celkového počtu 275 263, zabývá obchodem (G). Na druhém místě se ekonomické subjekty věnují činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu (K). V oboru průmyslu jednoznačně převládá zpracovatelský průmysl (D). Nezanedbatelný je i počet ekonomických subjektů ve stavebnictví (F).

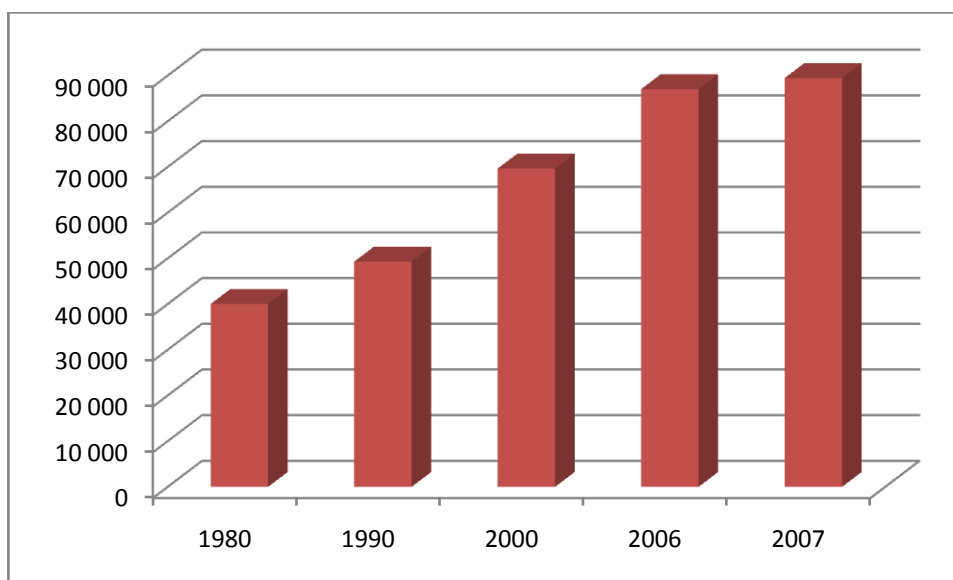
6 ANALÝZA MSP V DOLNÍM RAKOUSKU

6.1 Formy podnikání v Rakousku

Podobně jako v České republice lze i v Rakousku provozovat podnikatelskou činnost prostřednictvím dvou základních způsobů - živnostenské podnikání a podnikání formou obchodních společností. Cizinci v Rakousku smějí podnikat, pokud takto stanoví státní smlouvy nebo pokud se prokáže, že se na Rakušany v zemi původu cizince nevztahují žádná další omezení než na příslušníky tohoto státu (zásada reciprocity). Podnikatel musí ohlásit začátek svého podnikání v Rakousku u místně příslušné „Bezirksverwaltungsbehörde“ (srovnatelné s bývalými českými okresními úřady). Pokud chce podnikat v oboru spadajícího do tzv. regulovaných živností, musí prokázat svou odbornou způsobilost, a to způsoby stanovenými v příslušném rakouském předpise o uznávání odborných kvalifikací, vycházejícího z evropských směrnic (např. předložením českého živnostenského oprávnění, prokázáním doby praxe, aj.). Pokud v Rakousku chtějí podnikatelskou činnost vykonávat zahraniční právnické osoby, musejí jmenovat živnostensko-právního jednatele, který splňuje potřebné požadavky pro danou živnost.

Na rozdíl od České republiky se v Rakousku vztahuje na všechny podnikatelské subjekty povinnost být členem Hospodářské komory Rakouska (WKÖ). Komora je členěna v systému devíti regionálních komor (jedna komora ve spolkové zemi) a 110 profesních asociací. Jednotlivé regionální komory a asociace mají ve větších aglomeracích zřízeny kanceláře s cílem být svým klientům co nejbližší. V roce 2007 měla Hospodářská komora Dolního Rakouska 89 479 členů.

Graf 12: Vývoj počtu členů Hospodářské komory v Dolním Rakousku v jednotlivých letech

Zdroj: www.wko.at

Z grafu 12 je patrné, že se počet členů hospodářské komory zvyšoval. V roce 2007 byl počet členů více než dvojnásobný oproti roku 1980.

6.2 Přejídné období na volný pohyb osob a služeb v Rakousku

Volný pohyb osob a služeb patří společně s volným pohybem zboží a kapitálu ke čtyřem základním pilířům Evropské unie a liberalizace trhu práce je podstatný aspekt při jejím rozšiřování. Z pohledu Rakouska nabízí vstup nových členů do EU velké možnosti, na druhé straně se Rakušané a především obyvatelé z příhraničních oblastí obávají zejména vysoké nezaměstnanosti, laciné pracovní síly a nízkých cen v nových členských zemích, které by mohly poškodit rakouský pracovní trh, podniky a jejich zaměstnance. Z tohoto důvodu vznikl požadavek na dojednání přechodného období.

Osm z deseti států, které vstoupily do Evropské unie k 1. 5. 2004, je ve vztahu k poskytování služeb do Rakouska svázáno tzv. přechodným obdobím.

„Přejídné období na volný pohyb osob a služeb“, které zůstane v platnosti nejpозději do roku 2011, znamená pro české občany, kteří chtějí v Rakousku pracovat, povinnost získat pracovní povolení platné maximálně 6 měsíců. V případě služeb se toto

omezení týká „pouze“ vybraných odvětví, přičemž největší omezení se týkají oborů ve stavebnictví, kdy zahraniční podnikatelský subjekt nemá v současnosti prakticky možnost do Rakouska vyslat k realizaci dodávky nebo služby své zaměstnance.

6.3 Malé a střední podniky v Dolním Rakousku

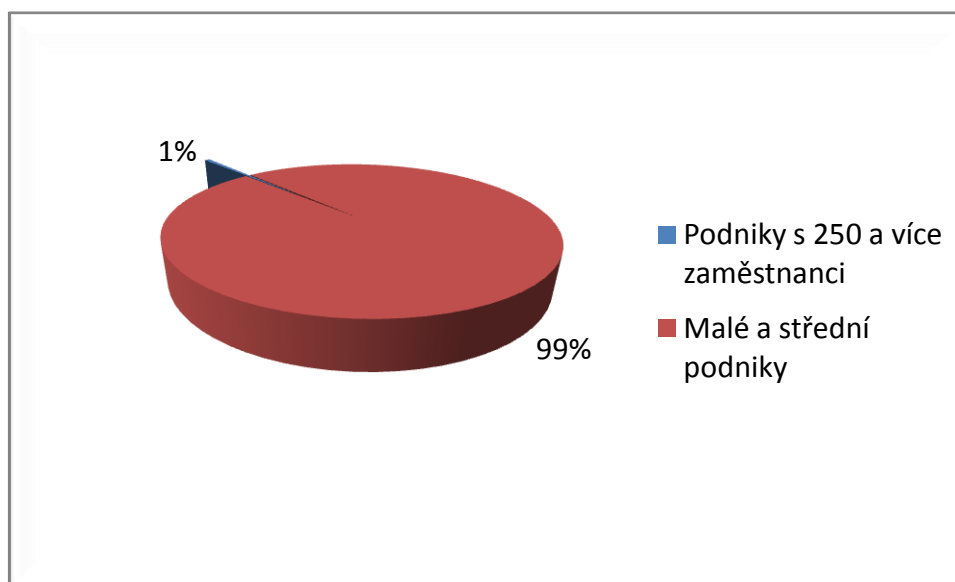
Tabulka 9: Malé a střední podniky podle počtu zaměstnanců v Dolním Rakousku v roce 2007

	Velikostní kategorie (podle počtu zaměstnanců)			
	MSP celkem	1 - 9	10 - 49	50 - 249
Dolní Rakousko	40 479	33 684	5 703	1 092

Zdroj: www.wko.at

Ve spolkové zemi Dolní Rakousko se nachází nejvíce mikropodniků, tj. podniků s počtem zaměstnanců 1 – 9, poté malých podniků (počet zaměstnanců 10 – 49) a nejméně středních podniků (počet zaměstnanců 50 – 249).

Graf 13: Podíl malých a středních podniků k velkým podnikům v Dolním Rakousku

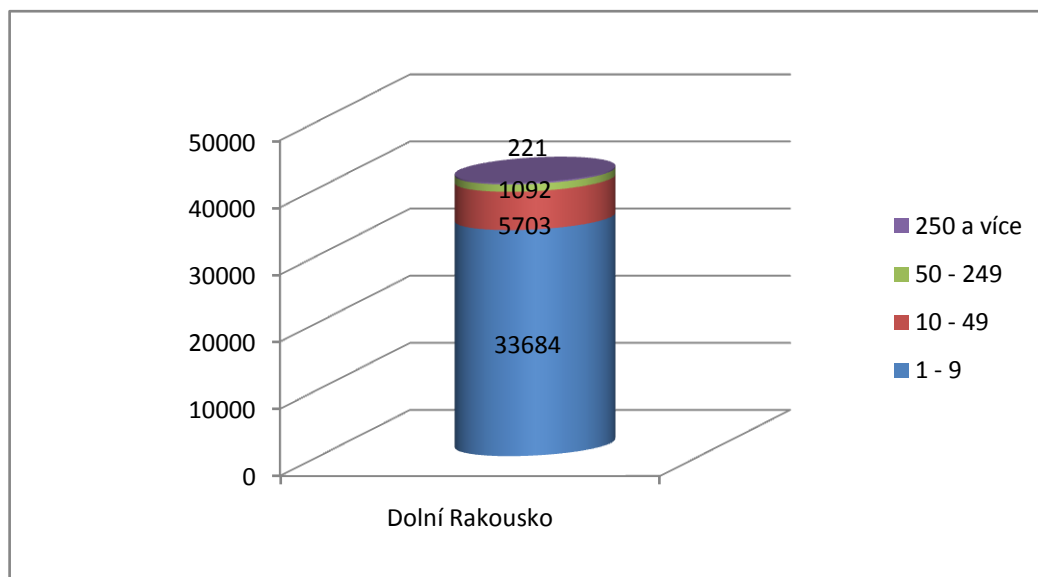

Zdroj: www.wko.at

V Dolním Rakousku se nachází celkem 40 700 podniků. Z tohoto počtu jich 40 479 připadá na malé a střední podniky, což je 99 %. Zbylé 1 % připadá na podniky

s 250 a více zaměstnanci, což je 221 podniků. Toto srovnání je vidět z grafu 13. Velmi podobné je procentuální složení podniků v Jihomoravském kraji.

Graf 14: Podíl podniků v Dolním Rakousku podle počtu zaměstnanců

Zdroj: www.wko.at

Graf 14 ukazuje, jak drtivou převahu mají podniky s méně než 10-ti zaměstnanci, tj. mikropodniky. Ty zaujímají 83 % (v Jihomoravském kraji 77 %) z celkového počtu podniků. Podniky s 10 – 49 zaměstnanci, tj. malé podniky zaujímají 14 % (v Jihomoravském kraji 18 %) z celkového počtu podniků. Střední podniky s počtem zaměstnanců 50 – 249 zaujímají 2,5 % (v Jihomoravském kraji 4 %) z celkového počtu podniků.

Tabulka 10: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v Dolním Rakousku v roce 2007

	Dolní Rakousko	
	celkem	v %
Živnost a řemeslo	36 740	28,0
Průmysl	2 202	1,7
Obchod	51 104	38,9
Bankovníctví a pojišťovnictví	201	0,2
Doprava	6 144	4,7
Cestovní ruch	15 393	11,7
Poradenství	19 577	14,7

Zdroj: www.wko.at

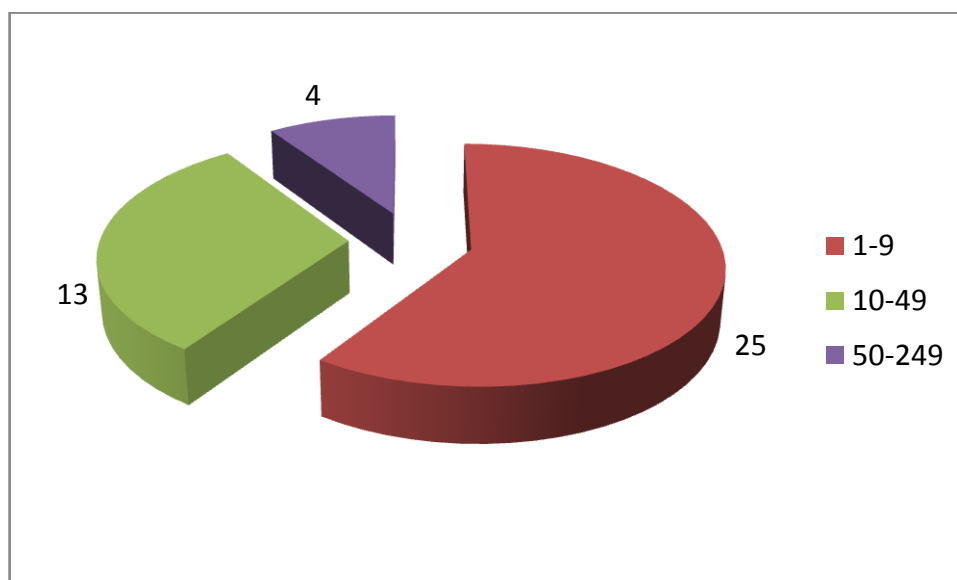
Z tabulky 10 je zřejmé, že nejvíce se v Dolním Rakousku věnují ekonomické subjekty obchodu, dále živnosti a řemeslu. Relativně vysokého podílu dosahují i subjekty zabývající se cestovním ruchem. Je to dáno přírodní i kulturní atraktivitou Dolního Rakouska.

7 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

V rámci dotazníkového šetření bylo osloveno 120 firem, které působí v Jihomoravském kraji. Dotazník obsahoval 11 stručných otázek a odpověděla na něj více než třetina respondentů, přesně 42 firem.

První otázka se týkala počtu zaměstnanců. Z grafu 15 je patrné, že ze 42 firem jich 25 patří do skupiny mikropodniku, tedy s počtem zaměstnanců v rozmezí 1-9, 13 firem má počet zaměstnanců v rozmezí 10-49 a 4 firmy odpověděly, že mají počet zaměstnanců 50-249. Žádný z podniků neuvedl, že má 250 a více zaměstnanců.

Graf 15: Rozdělení oslovených firem dle počtu zaměstnanců

Zdroj: autor

Druhá otázka se vztahovala k hlavnímu oboru podnikání. 17 podniků odpovědělo, že jejich hlavním oborem podnikání jsou služby, 7 odpovědělo stavebnictví, 7 obchod, 5 průmysl, 2 pohostinství, 2 zemědělství, 1 doprava a 1 energetika.

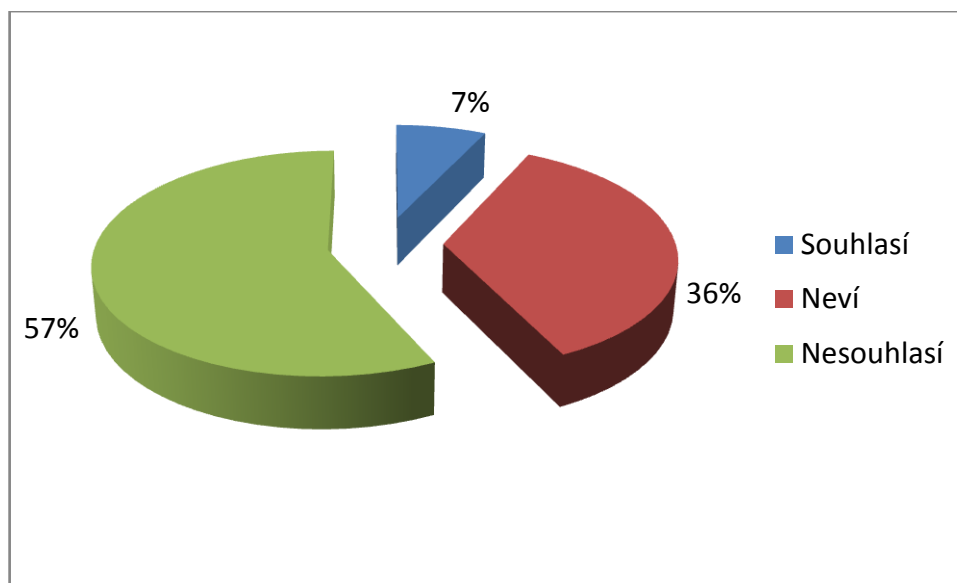
Třetí otázka se týkala okresu, kde firmy sídlí. Nejvíce, tj. 18 jich sídlí v okrese Brno-město, v okrese Blansko 6, v Hodoníně také 6, v okrese Brno-venkov 4, ve Znojmě 3, v Břeclavi také 3 a ve Vyškově 2 firmy.

Čtvrtá otázka zjišťovala, jaké mají firmy povědomí o RHK Brno a zda mají zájem o spolupráci s ní. 19 firem odpovědělo, že povědomí o RHK Brno nemají. 15 firem odpovědělo, že sice znají tuto instituci, ale že o spolupráci nemají zájem. 4 firmy

odpověděly, že mají povědomí o RHK Brno a že by měly zájem spolupracovat a 4 firmy odpověděly, že mají povědomí o RHK Brno a že s ní i spolupracují.

Pátá otázka zkoumala, zda by podniky měly zájem o povinné členství v HK (jako je tomu např. v Rakousku). S povinným členstvím v HK by souhlasily pouze 3 podniky, 15 firem uvedlo, že neví a 24 firem uvedlo, že nesouhlasí s povinným členstvím. Z grafu 16 vyplývá, že pouze 7 % dotazovaných by souhlasilo s povinným členstvím v HK.

Graf 16: Názor na povinné členství v HK

Zdroj: autor

Šestá otázka se týkala spolupráce s ostatními firmami. 36 podniků odpovědělo, že spolupracují s ostatními podniky, 6 firem odpovědělo, že s nikým nespupracují.

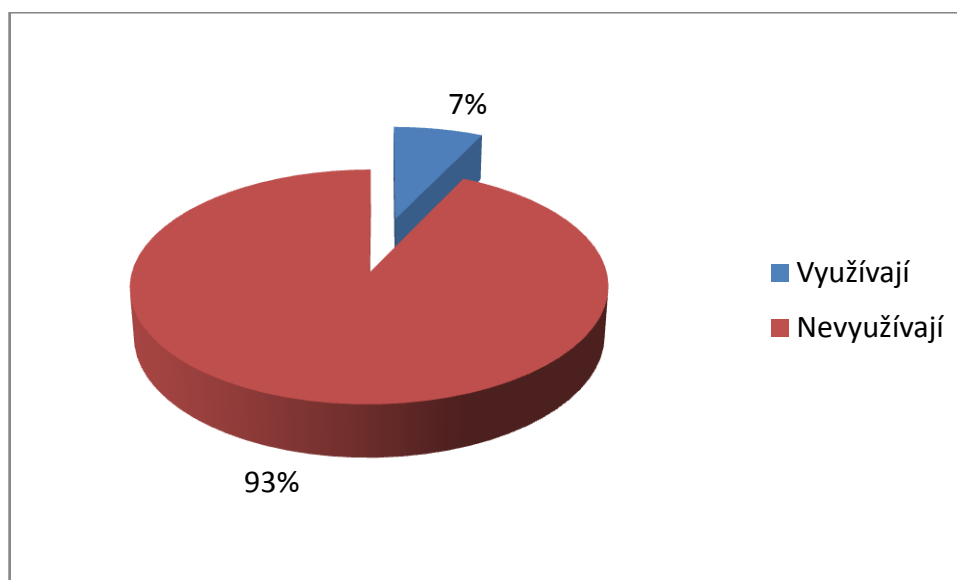
Sedmá otázka zjišťovala, zda by podniky měly zájem začít nově spolupracovat s jinými podniky. K této otázce negativně odpovědělo jen 6 podniků. 36 firem by zájem o spolupráci mělo.

Osmá otázka zjišťovala, zda firmy provádí marketingový průzkum. 15 firem odpovědělo, že se marketingem zabývá. 27 podniků odpovědělo, že se marketingem nezabývá. Z toho 12 ho považuje za zbytečný a 15 firem uvedlo, že na marketingový průzkum nemají peníze.

Devátá otázka zkoumala, zda mají firmy přehled o programech podpor pro MSP. Pouze 12 firem odpovědělo, že má přehled. Zbytek (30 firem) odpověděl, že přehled nemá.

Desátá otázka zjišťovala, zda firmy využívají programy podpor MSP. Pouze 3 firmy ze 42 odpověděly, že podpor pro MSP využívají. Z grafu 17 je patrné, že pouze 7 % podniků využívá programy podpor MSP.

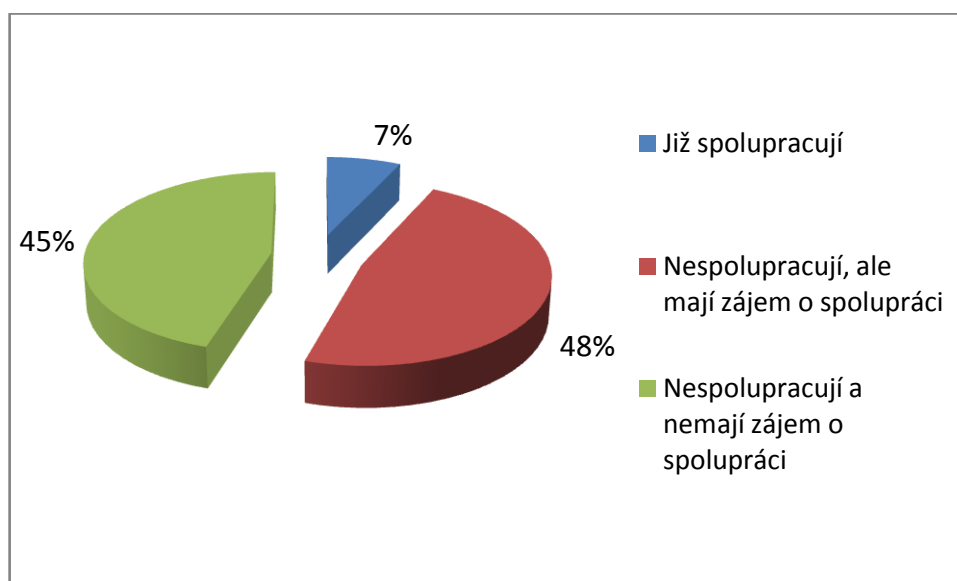
Graf 17: Využívání programů podpor MSP

Zdroj: autor

Jedenáctá otázka se zabývala spoluprací s podnikatelským subjektem z regionu Dolní Rakousko. 3 firmy odpověděly, že již s podnikatelským subjektem z Dolního Rakouska spolupracují. 20 firem uvedlo, že sice s žádným podnikatelským subjektem nespolupracuje, ale že by měly o spolupráci zájem. 19 firem uvedlo, že nemají o spolupráci zájem.

Graf 18: Zájem o spolupráci s podnikatelským subjektem z Dolního Rakouska

Zdroj: autor

Z grafu 18 vyplývá, že 45 % firem nemá zájem o spolupráci s ekonomickým subjektem z Dolního Rakouska. Zbytek o spolupráci má zájem, nebo dokonce již spolupracuje.

Obdobné dotazníkové šetření bylo provedeno i v regionu Dolní Rakousko. Nicméně z 50 oslovených dolnorakouských firem jich odpovědělo pouze 10, což je nedostačující vzorek k opodstatněným závěrům.

8 NÁVRH OPATŘENÍ PRO VYTVOŘENÍ PODMÍNEK SPOLUPRÁCE MEZI REGIONY

Vstup České republiky do EU přispěl k urychlení procesu odstraňování „hraničních bariér“, a tím i k značnému usnadnění přeshraniční spolupráce jak na úrovni regionů, tak i v oblasti podnikání, především rozšířením ekonomického „pole působnosti“. Přes tento pozitivní vývoj je však i nadále přístup českých firem na rakouský trh značně ztížený a komplikovaný. Je to dáno především tím, že rakouský trh je již téměř nasycený a pouze samotná příprava vstupu na něj v podobě nejrůznějších průzkumů a analýz je často dlouhodobá a nákladná. Pro zahraniční malé a střední firmy se tímto rakouský trh stává téměř nepřístupným. Zatím prakticky nevyužitý potenciál se však nachází v možnostech přeshraniční spolupráce firem a v rozvoji vyšších forem mezipodnikových kooperací, které jsou přínosem jak pro jednotlivé firmy, tak i pro celý region.

Podle výsledků dotazníku téměř polovina dotazovaných firem odpověděla, že má zájem o spolupráci s rakouskými firmami, 3 firmy již spolupracují a 19 firem uvedlo, že nemá o spolupráci zájem. Jako důvod tohoto stavu jsou nejčastěji uváděny přetrvávající administrativní překážky (mj. přechodné období na volný pohyb osob a služeb), omezené možnosti rakouského trhu spojené s vysokou konkurencí a jazyková bariéra.

Z dotazníkového šetření dále vyplývá, že okresní příslušnost firem v Jihomoravském kraji nehraje téměř žádnou roli pro vytvoření přeshraniční spolupráce. Firmy, které odpověděly, že by měly zájem o spolupráci, jsou ze všech okresů Jihomoravského kraje.

Dotazníkové šetření proběhlo i v Dolním Rakousku, kde ovšem počet vyplněných dotazníků nebyl tak vysoký, aby bylo možno dosáhnout nějakých opodstatněných závěrů. Nicméně dle Hospodářské komory v Dolním Rakousku (kde je členství na rozdíl od České republiky povinné) vidí rakouské firmy jako největší překážku rozvoje spolupráce určitou nevyzrálou českou podnikatelskou sférou a s tím spojené obavy z nespolehlivosti v termínech dodávek, nízké kvality výrobků a služeb a nedodržování obchodních podmínek. Tento názor lze však částečně relativizovat druhou nejčastěji uváděnou překážkou - mezikulturní rozdíly a jazyková bariéra, které někdy mohou vyvolávat pocit nejistoty a netransparentnosti. Je potřeba také zmínit (pouze zdánlivě

s podnikatelskou sférou nesouvisející) problém, kterým je značně rozdílný názor na jadernou elektrárnu Temelín (v obchodním styku se všeobecně doporučuje o tomto tématu raději nehovořit).

Na regionální i státní úrovni je především na české straně problémem poměrně nepřehledný (tím i málo efektivní) systém podpory MSP zahrnující poskytování informací pro podnikatele, mj. o možnostech přeshraniční spolupráce, poskytovaných podporách a probíhajících projektech. V dotazníkovém šetření pouze 12 podniků odpovědělo, že mají přehled o programech podpor MSP. Na otázku, zda aktivně využívají tyto programy, jen 3 firmy odpověděly kladně. Z toho 2 firmy mají počet zaměstnanců v rozmezí 50-249 a 1 firma v rozmezí 10-49 zaměstnanců. Z toho vyplývá, že ani jediný mikropodnik ze všech 25, které se dotazníkového šetření zúčastnily, nevyužívá podpor MSP. Je tedy jednoznačně potřeba zamyslet se nad formou a způsobem podpor pro malé a střední podnikatele, aby se tento systém stal co nejdříve účinný.

Značným problémem v přeshraniční spolupráci jsou odlišnosti mezi českým a rakouským právním a daňovým systémem a přetrvávající nesoulad většiny norem (ekologických, technických, apod.). Nedostatky jsou také v oblasti infrastruktury, které jsou způsobeny především nedostatečnou úrovní propojení a kapacitou jak silniční, tak i železniční sítě. Obecně lze z hlediska napojení na mezinárodní vysokokapacitní komunikace celé česko-rakouské příhraničí označit za periferní oblast. Komunikace směřují především k příslušným regionálním hospodářským centrům resp. střediskům trhu práce, kterými jsou relativně blízko ležící městské aglomerace.

Cestovní ruch představuje jednu z možných oblastí dalšího rozvoje vyšších forem spolupráce. Oba regiony disponují výhodnými přírodními podmínkami (chráněné přírodní oblasti a národní parky, biosférické rezervace), geografickými podmínkami (rozsáhlé rovinné oblasti) a velkým množstvím kulturních a historických památek a památkových zón (v obou regionech se nachází přes 200 hradů a zámků). Perspektivní odvětví jsou především: rekreační a zájezdová turistika, lázeňský cestovní ruch, vinařská turistika a cykloturistika. Klíčovým problémem lepšího využití stávajícího potenciálu je zejména na české straně stále nízká kvalita poskytovaných služeb, nedostatečná vzájemná informovanost a propojení subjektů cestovního ruchu, neexistence funkční organizační struktury, slabá koordinace a struktura nabídky, nevýrazná propagace regionů a marketing. Přitom podceňování marketingu se

jednoznačně jeví jako krátkozraké, neboť každá firma, která chce být úspěšná, musí mít přehled o konkurenci, o novinkách a žádaných věcech na trhu.

Jednoznačně ke zlepšení přeshraniční spolupráce je potřeba provádět pravidelné setkávání zástupců krajů, obcí ale i Hospodářských komor. Pokud by české firmy měly povinné členství v HK, jako je tomu v Rakousku, mohlo by to za určitých podmínek usnadnit přeshraniční spolupráci mezi rakouskými a českými firmami. Nicméně dotazníkové šetření vypovídá jednoznačně v neprospěch povinného členství v HK. Z dotazníkového šetření vyplývá, že pouze 7 % firem souhlasí s povinným členstvím v HK. Zástupci HK v ČR by se proto měli pokusit tento negativní přístup změnit a zamyslet se nad lepší propagací jejich instituce jak u firem, tak u veřejnosti.

Průmyslové obory jsou velmi vhodnou oblastí ke spolupráci. Je to dáno zejména tím, že struktura jednotlivých oborů je na obou stranách hranice podobná. Převládají tradiční odvětví, jako je strojírenství, potravinářství, textilní a oděvní průmysl, stavebnictví, zpracování dřeva a kamene, výroba skla. Průmyslová výroba má také v obou regionech dlouhou tradici a významně se podílí na hospodářství (např. v Dolním Rakousku se uskutečňuje 24 % celkové průmyslové výroby země). Úlohu dominantního průmyslového centra rakouského příhraničí hraje jednoznačně hlavní město Vídeň. Podobná situace je i v Jihomoravském kraji, kde hlavním průmyslovým centrem je město Brno a jeho okolí. V minulých letech prošla průmyslová výroba na obou stranách hranice významnou restrukturalizací, jejímž důsledkem bylo přesouvání, případně rušení výroby a s tím spojený zánik velkého množství podniků.

V současnosti však již můžeme pozorovat zřetelný pozitivní vývoj především tam, kde se realizují možnosti přeshraniční mezipodnikové kooperace nebo kde podniky dokázaly najít se svými novými výrobky a technologiemi uplatnění na nových trzích. Možnosti pro navázání spolupráce se nacházejí především ve strojírenství (např. výroba strojních komponentů, stroje na zpracování papíru a dřeva, textilní a zemědělské stroje), velký zájem o spolupráci mají rakouské firmy také v oboru stavebnictví (jak v oblasti výroby materiálů, tak i poskytování služeb). Perspektivním oborem, který zejména na rakouské straně v současnosti zažívá velký rozmach, je vývoj a výroba technologií pro ochranu životního prostředí (zařízení pro ekologickou likvidaci odpadů, čističky odpadních vod, oblast biotechnologií, ekologické stavění, zařízení na kontrolu znečištění životního prostředí apod.).

9 ZÁVĚR

Malé a střední podniky jsou důležitou součástí ekonomiky. Působí jako stabilizující prvek regionu. Jednou z oblastí, kde se nabízí velmi perspektivní spolupráce, včetně přeshraniční, je MSP v příhraničních česko-rakouských regionech. Malé a střední podniky tu mohou zejména pomoci k zajištění příznivého sociálního zázemí a zmírňují migraci obyvatelstva, ať už do vnitrozemí nebo do zahraničí.

Rakousko patří dlouhodobě mezi ekonomicky nejvyspělejší a nejvýkonnější státy Evropské unie. Jeho hospodářství, ve kterém hraje významnou roli průmyslová výroba a cestovní ruch, se vyznačuje především vysokou úrovní HDP a nízkou mírou nezaměstnanosti a inflace. Na druhé straně je zde míra zdanění (nejen podnikatelských subjektů) jedna z nejvyšších v Evropě. Rakousko je také často kritizováno za nadměrnou přítomnost státu v ekonomice a s tím spojené rozsáhlé byrokracii.

Pro Českou republiku je Rakousko významným obchodním partnerem a postupně také vzrůstá význam České republiky pro rakouské hospodářství. V komoditní struktuře převládají výrobky s vysokým stupněm zpracování (tržní výrobky, stroje a přepravní zařízení), které otevírají prostor pro spolupráci. V oblasti přímých zahraničních investic jednoznačně dominuje rakouská strana. Nejvýznamnějšími rakouskými investory v České republice jsou pak především bankovní instituce a stavební firmy.

Přeshraniční spolupráce má stále velkou perspektivu a je jednoznačně přínosná nejen pro malé a střední podniky, ale i pro celý region a to jak na české, tak i na rakouské straně.

Mezi nejperspektivnější obor k vytvoření spolupráce patří jednoznačně cestovní ruch, kde oba regiony disponují obrovským potenciálem. Je však potřeba na české straně zlepšit služby, zaměřit se na lepší propagaci a marketing, který je mnohdy podceňován. Dále je nutné zaměřit se na propojení subjektů cestovního ruchu, vytvořit funkční organizační struktury, zlepšit koordinaci a strukturu nabídky.

V roce 2011 by mělo skončit „Přechodné období na volný pohyb osob a služeb“. To by mělo výrazným způsobem usnadnit přeshraniční spolupráci, zejména v dalším perspektivním oboru pro vytvoření spolupráce, kterým je bezesporu průmysl. Struktura průmyslové výroby v obou regionech je totiž podobná. Zejména tradiční odvětví jako je

strojírenství, potravinářství, textilní a oděvní průmysl, stavebnictví, zpracování dřeva a kamene, výroba skla. Průmyslová výroba má také v obou regionech dlouhou tradici.

V budoucnosti bude mít větší význam také výroba technologií pro ochranu životního prostředí (zařízení pro ekologickou likvidaci odpadů, čističky odpadních vod, oblast biotechnologií, ekologické stavění, zařízení na kontrolu znečištění životního prostředí apod.).

10 SUMMARY

Small and medium-sized enterprises are important part of economy. All of them create healthy corporate environment, new jobs for people, increase dynamic of market and they are stabilizing component of economic system. This thesis deals with the possibilities of international cooperation between Lower Austrian and South Moravian small and medium-sized enterprises and with the task of small and medium-sized enterprises in regions. Cooperation between regions contribute to transfer experiences in term of small and medium-sized enterprises, to creation collective projects and to development of regions.

Keywords: South Moravian region, Lower Austria, small and medium-sized enterprise, international cooperation

11 SEZNAM LITERATURY

ODBORNÁ LITERATURA

1. BEDNÁŘOVÁ, D.: Regiony Jihočeský kraj a Mühlviertel – partneři spolupráce v oblasti malého a středního podnikání, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2003, 121 s., ISBN 80-7040-640-2
2. BEDNÁŘOVÁ, D., PARMOVÁ, D.: Malé a střední podnikání, skripta JU v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, 2003, 96 s., ISBN 80-7040-625-9
3. DUCHOŇ, B.: Drobné podnikání. JU ZF, České Budějovice, 1997, 196 s., ISBN 80-7040-253-9
4. DVOŘÁČEK, J.: Podpora podnikání (Průmyslová politika). I. díl. VŠE Nakladatelství Oeconomica, Praha 2003, s. 127 – 137, ISBN 80-245-0502-9
5. JEŘÁBEK, M., DOKOUPIL, J., HAVLÍČEK, T.: České pohraničí - bariéra nebo prostor pro zprostředkování? 1. vyd. Praha: Academia, 2004, 296 s., ISBN 80-200-1051-3
6. MUGLER, J.: Podnikové hospodářství malých a středních podniků, I. díl, Plzeň ZČU, 1997, 204 s., ISBN 80-7082-340-2
7. VEBER, J., SRPOVÁ, J.: Podnikání malé a střední firmy, Grada Publishing, Praha 2005, 304 s., ISBN 80-247-1069-2
8. VÍTKOVÁ, R., VOLKO, V., VÁPENÍČEK, A.: Konkurenceschopnost malých a středních podniků v aliancích (clusters). 1. vyd. Praha: Národní informační středisko pro podporu jakosti, 2005, 115 s., ISBN 80-02-01772-2
9. VODÁČEK, L., VODÁČKOVÁ, O.: Malé a střední podniky: konkurence a aliance v Evropské unii. 1. vyd. Praha: Management Press, 2004, 192 s., ISBN 80-7261-099-6

INTERNETOVÉ ZDROJE

1. Ministerstvo průmyslu a obchodu www.mpo.cz
2. Český statistický úřad www.czso.cz
3. Hospodářská komora Rakouska www.wko.at
4. Regionální rozvojová agentura jižní Moravy www.rrajm.cz
5. Regionální hospodářská komora Brno www.rhkbrno.cz
6. Wikipedie www.wikipedia.org
7. <http://www.afi.cz/clenove/seznam/czechinvest.html>, 2009 [cit. 2009-02-11]

8. <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/regionalni-poradenska-a-informacni/1001179/2301/>, 2009 [cit. 2009-02-15]
9. http://www.czechtrade.cz/Global?xml=/o_czechtrade, 2008 [cit. 2009-02-10]
10. <http://www.nvf.cz/onas/index.htm>, 2004 [cit. 2008-12-15]
11. <http://www.crr.cz/index.php?lssel=37>, 2006 [cit. 2008-12-18]
12. http://www.komora.cz/hk-cr-top-02-sede/hospodarska-komora-cr/co-je-hk-cr/art_22368/article.aspx, 2006 [cit. 2008-12-18]
13. <http://www.agrocr.cz>, 2006 [cit. 2008-12-13]
14. <http://www.cmzrb.cz/NR/rdonlyres/5FF83F43-EF39-45B0-8268-0B453687C805/1820/Zaruka.pdf>, 2007 [cit. 2008-12-13]
15. <http://www.cmzrb.cz/NR/rdonlyres/5FF83F43-EF39-45B0-8268-0B453687C805/1821/Progres.pdf>, 2007 [cit. 2008-12-13]
16. <http://www.cmzrb.cz/NR/rdonlyres/5FF83F43-EF39-45B0-8268-0B453687C805/1828/Start.pdf>, 2007 [cit. 2008-12-13]
17. <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=26820&TypeID=2>, 2006 [cit. 2008-12-22]
18. <http://www.mesec.cz/clanky/jak-je-tezke-podnikat-v-rakousku/>, 2004 [cit. 2009-01-08]
19. <http://www.mesec.cz/clanky/jak-pracovat-v-nemecku-a-v-rakousku>, 2004 [cit.2009-01-08]
20. http://www.risy.cz/mapy_jihomoravsky_kraj, 2008 [cit.2009-01-08]

12 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČR	Česká republika
MSP	Malé a střední podnikání
EU	Evropská unie
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
RPIC	Regionální poradenská informační centra
NVF	Národní vzdělávací fond
CRR	Centrum pro regionální rozvoj
RIS	Regionální informační servis
IRIS	Integrovaný regionální informační servis
HK	Hospodářská komora
AK	Agrární komora
OKEČ	Oborová klasifikace ekonomických činností
NP	Národní park
RHK	Regionální hospodářská komora
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHOPAV	Chráněné oblasti přirozené akumulace vod
HDP	Hrubý domácí produkt

13 SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: SWOT analýza podnikatelského prostředí ČR.....	15
Tabulka 2: Počet obyvatel v Jihomoravském kraji a jeho okresech v roce 2008	31
Tabulka 3: Rozloha a počet obcí v Jihomoravském kraji a jeho okresech v roce 2008 .	32
Tabulka 4: Nezaměstnanost podle krajů ČR v roce 2008.....	32
Tabulka 5: Nezaměstnanost dle okresů v Jihomoravském kraji v roce 2008	33
Tabulka 6: Export a import prvních deseti zemí EU obchodujících s Dolním Rakouskem v roce 2007.....	42
Tabulka 7: Malé a střední podniky podle počtu zaměstnanců v Jihomoravském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2008	45
Tabulka 8: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti OKEČ v Jihomoravském kraji a jeho okresech k 31. 12. 2008	47
Tabulka 9: Malé a střední podniky podle počtu zaměstnanců v Dolním Rakousku v roce 2007	50
Tabulka 10: Ekonomické subjekty podle převažující činnosti v Dolním Rakousku v roce 2007	51

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vzdělanostní struktura obyvatel v Jihomoravském kraji v roce 2007	34
Graf 2: HDP v České republice dle jednotlivých krajů (v milionech Kč) v roce 2007 ..	34
Graf 3: Věkové složení obyvatelstva Dolního Rakouska v roce 2006	40
Graf 4: HDP Rakouska dle spolkových zemí (v milionech €) v roce 2005.....	41
Graf 5: Podíl ekonomických sektorů na tvorbě HDP v Dolním Rakousku v roce 2005	41
Graf 6: Celkový export Dolního Rakouska v rámci EU za rok 2007	43
Graf 7: Celkový import Dolního Rakouska v rámci EU za rok 2007.....	43
Graf 8: Export Dolního Rakouska v celosvětovém měřítku za rok 2007	44
Graf 9: Import Dolního Rakouska v celosvětovém měřítku za rok 2007.....	44
Graf 10: Podíl malých a středních podniků k velkým podnikům v Jihomoravském kraji	45
Graf 11: Podíl podniků v Jihomoravském kraji podle počtu zaměstnanců	46
Graf 12: Vývoj počtu členů Hospodářské komory v Dolním Rakousku v jednotlivých letech.....	49
Graf 13: Podíl malých a středních podniků k velkým podnikům v Dolním Rakousku..	50
Graf 14: Podíl podniků v Dolním Rakousku podle počtu zaměstnanců.....	51
Graf 15: Rozdělení oslovených firem dle počtu zaměstnanců	53
Graf 16: Názor na povinné členství v HK	54
Graf 17: Využívání programů podpor MSP	55
Graf 18: Zájem o spolupráci s podnikatelským subjektem z Dolního Rakouska.....	55

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Znak Jihomoravského kraje	31
Obrázek 2: Mapa Jihomoravského kraje	31
Obrázek 3: Mapa zobrazující členění Dolních Rakous	39
Obrázek 4: Znak a vlajka Dolního Rakouska	40